ÎNTRE PREJUDECĂȚI ȘI LIPSA DE CUNOAȘTERE

Reprezentarea sănătății mintale în presa din România în 2025

CENTRUL PENTRU JURNALISM INDEPENDENT

unicef
pentru fiecare copil

Între prejudecăți și lipsa de cunoaștere: Reprezentarea sănătății mintale în presa din România în 2025

© 2025 Centrul pentru Jurnalism Independent
Autor: Diana Oncioiu

Editor: Centrul pentru Jurnalism Independent
Design grafic: Edit Gyenge

Cercetarea a fost realizată de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) în cadrul proiectului Educație media pentru sănătate mintală, cu sprijinul UNICEF în România.

Opiniile exprimate în acest raport aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția UNICEF în România.

Proiectul „Educație media pentru sănătate mintală", derulat de Centrul pentru Jurnalism Independent cu sprijinul UNICEF în România, își propune să contribuie la o mai bună informare a publicului românesc pe teme legate de sănătatea mintală și bunăstarea emoțională a copiilor și tinerilor. Prin cercetarea dedicată „Între prejudecăți și lipsa de cunoaștere: Reprezentarea sănătății mintale în presa din România în 2025", proiectul analizează modul în care presa din România abordează în prezent subiectele legate de sănătatea mintală, identificând tendințe, nevoi și posibile soluții pentru o comunicare mai responsabilă și empatică.

Inițiativa urmărește și creșterea competențelor jurnaliștilor, viitorilor jurnaliști și comunicatorilor în tratarea subiectelor sensibile legate de sănătatea mintală prin programe de formare, traininguri, mentorat și burse. În cadrul proiectului, patru jurnaliști sau echipe de jurnaliști au beneficiat de burse și de sprijinul unui editor cu experiență, pentru a documenta și publica materiale jurnalistice relevante pentru comunitățile lor. Mai multe despre proiect pe cji.ro.

UNICEF este prezent în România și în alte 190 de țări și teritorii pentru a promova supraviețuirea și dezvoltarea copiilor din perioada copilăriei mici până la adolescență. În România, UNICEF lucrează împreună cu actori cheie precum Guvernul, Parlamentul, autorități locale, societatea civilă, sectorul privat, parteneri naționali și internaționali și mass media pentru a asigura accesul tuturor copiilor la educație timpurie de calitate și la școală, pentru protejarea adolescenților și monitorizarea drepturilor copilului, pentru protecție socială și pentru mobilizarea de resurse în beneficiul copiilor.

UNICEF dezvoltă constant resurse dedicate sprijinirii sănătății mintale și emoționale a copiilor și tinerilor, contribuind la reducerea diferențelor dintre nevoile reale ale acestora și accesul limitat la servicii și informații de specialitate.

Împreună cu partenerii săi, UNICEF implementează inițiativa „Crearea unui model funcțional de intervenție pentru sănătate mintală și sprijin psihosocial pentru copii și adolescenți" (2023–2025). Prin testarea unui model local intersectorial de promovare a sănătății mintale a adolescenților, inițiativa facilitează accesul adolescenților din București la servicii psiho-sociale. În cadrul modelului au fost realizate studii privind nevoile adolescenților, instrumente de identificare a riscurilor, resurse educaționale, sesiuni de sprijin pentru părinți, precum și programe de formare pentru profesioniști din zona de educație și sănătate publică.
Toate resursele elaborate în cadrul modelului pot fi accesate la : https://www.unicef.org/romania/ro/rom%C3%A2nia-pentru-fiecare-copil-echilibru-emo%C8%9Bional

Pentru mai multe informații despre UNICEF și activitatea sa, vizitați www.unicef.org/romania/ro.

Cuprins

05 **I. INTRODUCERE**

09 **II. METODOLOGIE**

12 **III. ANALIZĂ CANTITATIVĂ**

Când presa nu scrie despre sănătate mintală

Pe unde strecoară presa sănătatea mintală?

Unghiul de abordare

Temele asociate

Cine sunt subiecții?

Cine vorbește în articolele despre sănătate mintală?

Cu ce rămânem și încotro mergem?

30 **IV. ANALIZĂ CALITATIVĂ**

De unde venim?

Presa independentă și sănătatea mintală

Schimbarea de paradigmă

Cum vede o redacție locală sănătatea mintală

Relația jurnalist - specialist

Nevoia de empatie

Adolescenții, mai informați și deschiși decât adulții

46 **V. CONCLUZII**

48 **VI. RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI REDACȚII**

50 **BIBLIOGRAFIE**

INTRODUCERE

„E autist, săracul!”

a spus un candidat la prezidențiale despre contracandidatul său în primăvara lui 2025[1].

„Fără dezaxați în Parlament!”

a scris un politician într-o postare pe rețelele de socializare[2].

„Persoanele care vor să ocupe funcția de parlamentari să fie evaluate întâi de un psihiatru”

au propus politicienii de-a lungul timpului. [3]

„Oamenii ăia sunt tulburați psihic, că nu vreau să spun mai mult decât atât, produceau materiale de presă”

a spus un moderator despre o jurnalistă.[4]

Aceste derapaje venite din partea politicienilor și jurnaliștilor duc sănătatea mintală în zona prejudecăților, jignirilor și abuzurilor.

Ele transmit că o persoană neurodivergentă e inferioară, că o persoană cu un diagnostic e periculoasă, problematică, incapabilă să lucreze. Toate aceste lucruri înseamnă stigmatizare. Iar stigmatizarea aduce cu ea alienare, rușine, teamă.

Rușinea, teama și alienarea sunt cele care transformă sănătatea mintală într-un subiect prea puțin abordat în familii, la locul de muncă, în discursul public. Tot ele sunt cele care îi fac pe oameni reticenți în a accesa servicii de sănătate mintală.

Prevalența afecțiunilor de sănătate mintală în România este cea mai scăzută în rândul țărilor din Uniunea Europeană. Conform datelor disponibile, aproximativ

13 %

din populație suferă de tulburări psihice, cele mai prevalente fiind tulburările de anxietate și tulburările depresive.

Însă ponderea adulților care susțin că se confruntă cu riscul de depresie este mult mai mare, fiind de

60 %

în 2022, valoare mai mare decât media UE de [5]

55 %

[1] *Andreea Ofițeru, George Simion, la ProTV: „Susțineți un candidat autist, săracu'!”. Asociația „Autism România”: Este abuziv și denigrator, Europa Liberă, 15 mai 2025, tinyurl.com/rc3mhkej*

[2] *Medeea Stan, Cristian Andrei, Partidul REPER nu renunță la proiectul de lege care vrea test psihiatric pentru candidații la parlamentare. Medic psihiatru: „Politicienii folosesc termeni medicali pe care nu-i înțeleg” , Libertatea, 29 iunie 2023, tinyurl.com/mnz4fz7z*

[3] *Redacția, Bacalbașa recidivează, Bulai propune testarea psihologică la intrarea în parlament, Revista22, 19 februarie 2020, tinyurl.com/5fxesjvb*

[4] *Redacția, DERAPAJ. Cum a prezentat România TV moartea ziaristei Iulia Marin: „Au folosit-o și au lăsat-o să moară. Pixul domnișoarei Marin e o armă. Care folosită cu ticăloșie poate distruge destine”, Libertatea, 20 aprilie 2023, tinyurl.com/3ftkmt5x*

[5] *Comisia Europeană, Starea sănătății în UE: România, Profilul de țară din 2023 în ceea ce privește sănătatea, 2023, Bruxelles, pg. 21-22*

În pofida faptului că prezintă una dintre cele mai scăzute rate de prevalență din UE, problemele de sănătate mintală ar putea fi mai frecvente decât s-a raportat în România, din cauza subdiagnosticării, a stigmatizării și a altor obstacole în calea accesului la îngrijiri de sănătate mintală[6],

semnala Comisia Europeană în raportul din 2023 despre starea sănătății în România. Observația Comisiei se vede cel mai bine în cazul pandemiei de COVID-19 care pare că a afectat întreaga Europă, mai puțin România, cel puțin pe hârtie.

În vreme ce la nivel european una din două persoane (față de una din șase înainte de pandemie) s-a confruntat cu probleme emoționale sau psihosociale, cum ar fi sentimentul de deprimare sau de anxietate după pandemia de COVID-19, în România pandemia de COVID-19 nu a modificat riscul de depresie în rândul românilor, care a rămas stabil din 2020[7].

În acest context este extrem de important modul în care presa abordează tema sănătății mintale. Și nu doar cum o abordează, ci și cât de frecvent și diversificat o face. Din acest motiv, cercetarea de față își propune să se uite la cum se scrie despre sănătate mintală, cine trasează agenda și în ce fel, care sunt temele relevante, dar și prejudecățile asociate sănătății mintale.

De ce este important modul în care presa abordează tema sănătății mintale? Presa poate să pună pe agenda publică subiecte ignorate de politicieni, poate pune presiune în vederea schimbării, poate expune abuzuri, poate oferi o voce oamenilor. Dar presa mai are un rol. Ea poate izola tema sănătății mintale dacă alege să o ignore. În același timp, o poate duce în zona stigmei, a prejudecăților dacă o tratează superficial. Dar o abordare echilibrată, responsabilă poate atrage empatie și vindecare.

Ce se întâmplă însă atunci când nici presa nu înțelege importanța sănătății mintale? În ce direcție o iau relatările? Ce fel de conținut umple spațiul gol lăsat de această posibilă lipsă de înțelegere?

Când vine vorba de sănătate mintală, România a ajuns destul de târziu la masă. În timp ce la nivelul Comisiei Europene se discută despre o abordare cuprinzătoare a sănătății mintale, România nu are o strategie națională pe această temă.

Are un Plan Național de Sănătate Mintală pentru anii 2024-2029 fără buget alocat și fără nicio strategie de monitorizare.

Comunicarea privind o abordare cuprinzătoare a sănătății mintale, document elaborat de Comisia Europeană, promovează o abordare integrată, multipartită, axată pe prevenție. Astfel, sănătatea mintală este strâns legată de mai multe domenii, cum ar fi ocuparea forței de muncă, educație, cercetare, digitalizare, planificare urbană, cultură, mediu și climă. Această abordare pune accent pe prevenție, intervenție rapidă, acces rapid la servicii de sănătate mintală, pe provocările asupra sănătății mintale la locul de muncă, pe sănătatea mintală a celor care lucrează în agricultură, pe oferirea de suport categoriilor vulnerabile.

Un capitol important îl reprezintă sănătatea mintală a copiilor și tinerilor, având în vedere că Europa este martora unei înrăutățiri a sănătății mintale a generațiilor tinere[8].

Printre factorii care au dus la această înrăutățire se numără pandemia, anxietatea, teama, autovătămarea, tulburările de alimentație, bullyingul.

Pentru protejarea sănătății mintale a copiilor și adolescenților, documentul CE subliniază nevoia de a avea un spațiu digital sigur pentru copii.

[6] *Comisia Europeană, Starea Sănătății în UE: România, Profilul de țară din 2023 în ceea ce privește sănătatea, Bruxelles, 2023, pg. 3*

[7] *Consiliul Uniunii Europene, Sănătatea mintală, tinyurl.com/ykd65psm*

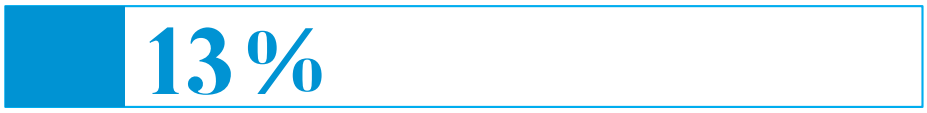
[8] *Comisia Europeană, Comunicare a Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind a abordare cuprinzătoare a sănătății mintale, Bruxelles, 2023, pg. 9*

Acest lucru presupune: protejarea lor de conținutul neadecvat, de colectarea intruzivă de informații, de promovarea agresivă a standardelor de frumusețe. Presupune, de asemenea, „o utilizare prudentă a rețelelor de socializare, abordarea abuzului sexual asupra copiilor în mediul online, garanții împotriva hărțuirii cibernetice, a discursului instigator la ură și a editării digitale a imaginilor”[9].

În cazul României, potrivit studiului „Sănătatea mintală a copiilor și a adolescenților din România” realizat de UNICEF în 2022,

dintre adolescenți spun că s-au simțit triști de mai multe ori într-o săptămână, „comparativ cu

în medie, în cele 45 de țări incluse într-un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății”[10].

Tot UNICEF în România mai arată că

trăiesc cu un diagnostic de boală mintală, însă numărul real este probabil mai mare din cauza subdiagnosticării. Specialiștii contactați în cadrul acestei cercetări au evidențiat că stigmatizarea sănătății mintale îi împiedică pe părinți să apeleze la sprijin.

În cadrul aceluiași studiu despre sănătatea mintală a copiilor și adolescenților din România, UNICEF a identificat mai multe categorii de copii și tineri care au un risc mai crescut de a dezvolta tulburări psihice:

- **copiii care sunt victime ale violenței**
- **copiii care nasc copii (fenomenul mamelor minore). România ocupă primul loc la mame minore sub 15 ani**
- **copiii care se confruntă cu sărăcie extremă. Aproape jumătate dintre copiii României sunt în zona rurală și mulți dintre ei se confruntă cu sărăcie extremă**
- **copiii refugiați**
- **copiii cu dizabilități pentru care nu există cu adevărat servicii de recuperare**
- **copiii din sistemul de protecție**
- **copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate**[11]

Este relevant să avem tot acest tablou pentru a vedea dacă temele, îngrijorările la nivel european și național privind sănătatea mintală sunt reflectate în vreun fel în presa din România, fie că vorbim de adulți, fie că vorbim de adolescenți. Presa e cea care expune, explică, demontează prejudecăți, face conexiuni, pune chiar oameni din domenii diferite la aceeași masă, confruntă autorități, dă voce. Este mixul care aduce o temă, un fenomen în atenția publicului, în discursul public și pe agenda politică.

Dacă subiectele mai sus menționate nu se regăsesc în discursul public, pe agenda politică, atunci lucrurile nu au cum să se îmbunătățească. Nu ai cum să schimbi ceva ce aparent nu există.

[9] *Idem*

[10] *Mihai Copăceanu, Irina Costache, Sănătatea mintală a copiilor și a adolescenților din România, UNICEF România, 2022, pg. 3*

[11] *Mihai Copăceanu, Irina Costache, Sănătatea mintală a copiilor și a adolescenților din România, UNICEF România, 2022, pg.. 7-14*

METODOLOGIE

III

Această cercetare a fost realizată în cadrul proiectului Educație media pentru sănătate mintală inițiat de Centrul pentru Jurnalism Independent cu sprijinul UNICEF în România.

În cadrul aceluiași proiect, CJI și UNICEF organizează sesiuni de training pentru jurnaliști pe tema sănătății mintale. Pentru jurnaliști, CJI și UNICEF au acordat și patru burse menite să ofere susținere și ghidaj în realizarea a patru materiale de presă despre sănătate mintală concentrate pe soluții.

Proiectul i-a vizat și pe profesorii din mediul universitar, pentru care CJI și UNICEF în România au organizat workshop-uri și au dezvoltat materiale de lucru pentru studenți pe tema sănătății mintale.

Cercetarea de față își propune să răspundă la câteva întrebări: Cum scrie presa din România despre sănătatea mintală? Ce teme apar cel mai frecvent în media? Ce lipsește cu desăvârșire? Și, mai ales, cum poate fi abordată mai bine o temă atât de importantă precum sănătatea mintală?

Cercetarea, care nu este una exhaustivă (și nici nu și-a propus să fie), a fost realizată pe baza unor analize cantitative și calitative.

Analiza cantitativă a presupus monitorizarea a 12 publicații/site-uri din presa centrală și locală timp de două luni, februarie - martie 2025. La baza selecției au stat nevoia unei reprezentări geografice cât mai complete, dar și importanța publicațiilor/site-urilor pe plan național și local, importanță dată, în primul rând, de numărul de accesări/cititori.

La nivel central, site-urile monitorizate au fost: HotNews, Digi24.ro, Știrile ProTV, Libertatea și Adevărul. Sunt cele mai accesate platforme media generaliste și de știri, unele dintre ele și cu o componentă locală importantă, cum ar fi Adevărul și Digi24.

La nivel local, publicațiile monitorizate au fost: Ziarul de Iași, Viața Liberă din Galați, Vremea Nouă din Vaslui, Ziua de Constanța, Gazeta de Sud cu acoperire pe Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt şi Vâlcea și, nu în ultimul rând, Bihoreanul și Timiș Online (Tion).

Monitorizarea a fost realizată cu software specializat AI pe baza unui set de termeni, mai exact 30 din zona sănătății mintale, fie că vorbim de afecțiuni, tulburări, servicii, fie de termeni care stigmatizează - *dement, retardat, nebun*. În felul acesta au fost identificate inclusiv articolele care nu abordează tema sănătății mintale, dar îi împrumută din prejudecățile asociate tocmai pentru a discredita și jigni.

Pentru a vedea când scrie presa despre sănătate mintală au fost luate în calcul câteva aspecte-cheie: dacă articolul este conținut propriu sau conținut plătit, dacă articolul vizează prevenția sau a fost scris după ce a avut loc un eveniment.

În ceea ce privește conținutul, ce a contat a fost unghiul de abordare și tipul relatării, dar și temele asociate cu sănătatea mintală, tonul și limbajul folosite de jurnaliști și jurnaliste în materialele despre sănătate mintală, precum și titlurile alese.

Un alt aspect urmărit în analiza articolelor vizează persoanele despre care aleg să scrie jurnaliștii atunci când abordează tema sănătății mintale - ce vârstă și gen au, de exemplu. Sau în ce ipostaze sunt prezentate și cum afectează ele relatarea. Cine vorbește despre persoanele din articolele despre sănătate mintală (familia, colegii) și cine oferă expertiza atunci când tema e abordată?

Sunt variabilele avute în vedere pentru a putea înțelege unde se situează presa atunci când vine vorba de sănătate mintală și cât din această poziționare se datorează prejudecăților și/sau lipsei de cunoaștere și înțelegere.

Partea calitativă a cercetării cuprinde interviuri cu jurnaliști și jurnaliste de la publicațiile monitorizate, dar și din presa independentă. Unii dintre ei au o lungă experiență în zona de sănătate, alții în zona de coordonare a redacției. Un rol important în analiza calitativă l-au avut și specialiștii. O abordare echilibrată a sănătății mintale nu se poate face în lipsa lor.

Interviurile cu cei care coordonează redacții au urmărit modul în care subiectele pe tema sănătății mintale ajung în sumarul redacțiilor, dar și cât de multă atenție acordă redacțiile sănătății mintale a jurnaliștilor. În acest sens au fost intervievați redactorul-șef adjunct Bihoreanul, Adrian Criș, și Zoltán Sipos, fondatorul şi redactorul-șef al Átlátszó Erdély, o platformă de investigații care se concentrează pe comunitatea maghiară din România.

Analiza calitativă a avut un dublu rol: acela de a face un istoric al felului în care sănătatea mintală a fost abordată în presă, al provocărilor pe care jurnalistele și jurnaliștii le-au avut de depășit, al lipsurilor, dar și acela de a vedea ce se poate face în viitor pentru relatări echilibrate și redacții interesate de sănătatea mintală a angajaților.

Alexandra Nistoroiu, jurnalistă la cea mai recentă platformă media independentă, Snoop.ro, coordonează un amplu dosar de presă care radiografiază sistemul de sănătate mintală din România, „explorând eșecurile, provocările și soluțiile necesare pentru o reformă reală și eficientă". Dosarul Un sistem în terapie a debutat în octombrie 2024. Alexandra Nistoroiu este și o jurnalistă cu experiență în relatarea subiectelor din zona sănătății mintale.

Alina Neagu lucrează în presă de 20 de ani, de 17 ani scrie la HotNews și de șapte ani articolele ei sunt dedicate domeniului sănătății. Tot pe tema sănătății scrie și jurnalista Carla Tănasie de la Digi24. Realizează emisiunea Pacient în România, în cadrul căreia expune situația sistemului de sănătate din România. Carla Tănasie a fost reporter în prima linie a pandemiei în 2020.

Având în vedere preocuparea tinerei generații de jurnaliste și jurnaliști față de tema sănătății mintale analiza calitativă a inclus și poziția jurnalistei Ancuța Popa de la Ziarul de Iași. Aceasta scrie pe probleme de sănătate și sănătate mintală de un an și jumătate.

Ziarul de Iași este mai mult decât o publicație locală cuprinsă în lista celor monitorizate. În 2008-2009 publica o serie de 12 articole și reportaje despre sănătatea mintală. O premieră nu doar pentru presa locală, ci pentru presă în general.

Autoarea materialelor, Emilia Chiscop, a fost printre primele câștigătoare din România ale Bursei Rosalynn Carter pentru jurnalism pe probleme de sănătate mintală. Interviul cu fosta jurnalistă Emilia Chiscop este o relatare despre începuturile felului în care presa a abordat sănătatea mintală, dar și o ocazie de a reflecta asupra schimbărilor din ultimii 15 ani.

Zona de specialitate a fost acoperită de activista Georgiana Pascu și medicii psihiatri Florina Rad și Vlad Stroescu.

O analiză a felului în care presa reflectă sănătatea mintală nu putea omite tema persoanelor instituționalizate din România. Georgiana Pascu, manager de program la Centrul de Resurse Juridice, luptă de peste 20 de ani pentru promovarea accesului la responsabilitate și la recunoașterea drepturilor omului pentru copiii și adulții instituționalizați cu dizabilități psihosociale și intelectuale. Pentru această activitate a fost premiată în 2025 de către Departamentul de Stat al SUA.

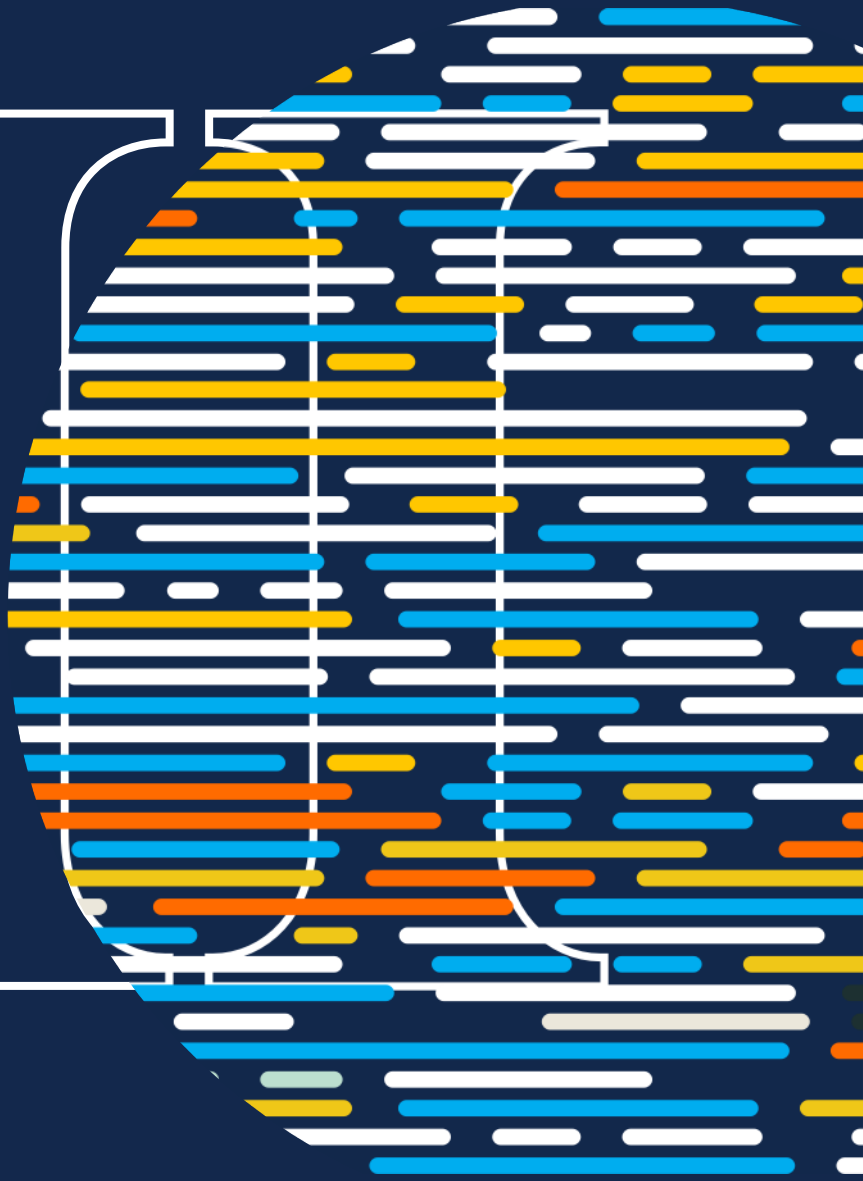
Cum se vede dinspre medicii psihiatri felul în care presa relatează despre sănătate mintală? Ce lipsește? Cât a contribuit breasla la rostogolirea unor prejudecăți ajunse inclusiv în presă? Cum poate contribui breasla la o relatare echilibrată? Despre toate acestea au vorbit Florina Rad, conferențiar universitar, medic primar psihiatrie pediatrică, șefa Secției de Psihiatrie Pediatrică de la Spitalul Obregia, și Vlad Stroescu, medic psihiatru cu experiență în ADHD și dependențe, adicții, inclusiv la adulți.

Specialiștii au vorbit inclusiv despre relația pe care au cu presa și cât de importantă este ea pentru a avea o relatare echilibrată, dar și despre situațiile în care specialistul iese din cabinet și intră în spațiul public pentru a face știința mai accesibilă, pentru a explica că sănătatea mintală nu este ceva ce ar trebui să ne sperie.

Medicul Florina Rad a pus accent inclusiv pe sănătatea mintală la copii și adolescenți.

ANALIZĂ CANTITATIVĂ

III

Când presa nu scrie despre sănătate mintală

Din monitorizarea celor 12 publicații locale și centrale vreme de două luni au rezultat 365 de materiale de presă. Dintre acestea, 113 nu abordează tema sănătății mintale, dar îi împrumută din termeni, fie dându-le un alt înțeles, fie pentru a jigni și eticheta. Au fost păstrate în cercetare pentru că spun povestea felului incorect în care sunt folosiți termenii, rostogolind astfel și o serie de prejudecăți. Se desprind astfel două categorii.

Prima categorie vizează termenul „nebun" folosit ca sinonim pentru ireal, ieșit din comun, haos, aglomerație/agitație sau pentru a exprima o dorință arzătoare.

> Nu mai e mult până la deschiderea sezonului și pe litoralul nostru, dar nu va fi un mare boom. Vor fi ca în fiecare an, 50%-60% pentru că de 1 Mai, de exemplu, nu deschid toate hotelurile și nu va fi o mare nebunie.

Adevărul, *Agenții de turism: Oamenii nu mai au bani. Se mai scumpesc vacanțele, dar cu o cifră, nu ca în 2021-2023*

> (...) în primăvara asta m-am apucat de grădinărit. Îmi place la nebunie. Am dat cu grebla, am nivelat pământul.

Libertatea, *Raluka, întâmplare neplăcută după ce părinții ei s-au mutat la casă: „Prima dată în viața mea". Ce a pățit artista*

În aceste exemple de mai sus, nu autorii materialelor folosesc termenii de nebunie și nebunii, ci persoanele citate.

> Eu cred că Georgescu, pe care l-am criticat pentru ideile și comportamentul lui ciudat, dar dacă te uiți la el îți dai seama că nu este viclean, fals. Chiar dacă spune nebunii, el crede în ele.

HotNews, *Becali susține că George Simion și-a cerut iertare după disputa dintre ei: „Eu l-am iertat, dar nu ne apucăm să mai fim tovarăși!"*

> Cum a fost posibil, de pildă, ca un oraș distrus complet de pe fața pământului de o explozie uriașă, cum e cazul Hiroshima, să fie reconstruit în doar 6 (șase!) ani (...)? Evident că pare o nebunie.

Ziarul de Iași, *O nouă șansă de a rămâne la fel...*

> Ca și în alte țări, serialele turcești care sunt difuzate pe platformele de streaming au un succes nebun în rândul telespectatorilor ruși.

Gazeta de Sud, Organizaţia Veteranilor Ruşi cere interzicerea telenovelelor turceşti care înfăţişează bărbaţi ideali

> Un băiat amuzant este distractiv și interesant, iar fetelor le place la nebunie să râdă.

Viața Liberă, Cele mai tari și amuzante replici de "agățat". Cum să o vrăjești din vorbe

Daniel Conţescu
daniel.contescu@adevarul.ro

Nebuni după „ieșeală“

Blocarea site-ului care vinde bilete de intrare la meciul FCSB - Lyon are legătură cu dorința disperată a oamenilor de a merge pe stadioane pentru a vedea fotbal „pe viu“ și de a socializa

FCSB, campioana la fotbal a României, întâlnește formația franceză Olympique Lyonnais în optimile de finală ale Europa League la fotbal, iar interesul în jurul partidei-tur este unul imens. Atât de mare încât site-ul bilete-fcsb.ro, care comercializează tichete online pentru meciul din Europa, s-a blocat în prima zi din cauza numărului mare de cereri, dar și a unui atac cibernetic.

SITE LUAT CU ASALT

„Vă mulțumim pentru așteptare și răbdarea de care dați dovadă în încercarea de a cumpăra bilete online pentru partida cu Olympique Lyon. Din păcate, site-ul este, în acest moment, supus unui atac cibernetic de tip DDoS (Distributed Denial of Service). Este un tip de atac în care un număr mare de dispozitive compromise («botnet») sunt folosite pentru a supraîncărca un server, o rețea sau un serviciu online, făcându-l

FOTO: PROFIMEDIA

FOTO: SPORTPICTURES.EU

În campionat, FCSB și Rapid au cei mai mulți fani când joacă în deplasare, dar Dinamo are cei mai mulți spectatori la meciurile de acasă

în 7 ani beneficiază de acces gratuit pe stadion, cu condirea biletelor se va face pe baza ordinii cronologice a soliun anunț major privind situația biletelor. Omul de afate 40.000 de bilete, așadar, Arena Națională va fi, din mai dau la nimeni gratis“, a avertizat Gigi Becali.

ARENE LUATE CU ASALT

Emulația în jurul meciului campioanei, programat să înceapă la ora 19.45, se subscrie unui fenomen mai larg, cel al arenelor luate cu asalt de suporteri. Fie că sunt meciuri din Superligă, fie că vorbim despre jocuri ale naționalei, se observă o afluență sporită pe stadioane. Toate au culminat cu oceanul de „dragoste galbenă“ care s-a „revărsat“ peste prima reprezentativă pe durata EURO 2024, la turneul final din Germania, cu fani veniți de peste mări și țări ca să-i susțină pe tricolori. La stadion vin, adușI de părinți, și copii care la ora meciului ar fi trebuit să doarmă, în condițiile în care anumite partide se încheie la miezul nopții. În plus, meciurile sunt transmise la TV și ar fi mult mai comodă vizionarea lor din fotoliu.

Specialiștii consultați au explicat fenomenul apărut

Foto: Adevărul, 4.03.2025

vremea nouă

ȘTIRI · SPORT · MEDIA · TOATE · ANUNȚURI DELGAZ GRID

Meci nebun în Liga 5! Mânjeștiul și-a redescoperit Gloria

DESCHIDERE · SPORT · 25 martie 2025 | **Updated:** 25 martie 2025

By **Vremea Nouă**

Acțiune · Facebook · WhatsApp · Email · Imprimare

- Advertisement -

SURPRIZĂ... Gloria Mânjești a reușit o răsturnare fabuloasă de scor pe terenul singurei echipe neînvinse din Seria Vaslui, Phoenix Team Tanacu.

SPECTACULOS... Phoenix Team Tanacu a suferit prima înfrângere în campionatul Ligii 5, fiind

S.C. COMPANIA DE UTILITĂȚI PUBLICE SA

ANUNȚ

STIMAȚI CĂLĂTORI!

Pentru a sprijini **eficientizarea și modernizarea transportului public local**, vă încurajăm să alegeți, cu prioritate, plata călătoriei prin mijloace moderne:

1) Biletul de călătorie poate fi achitat direct cu **cardul bancar**, la validatoarele destinate plății cu cardul bancar, instalate în toate mijloacele de transport, **la mijlocul acestora**. Validatoarele au fața de **culoare neagră**, având simbolul contactless, încadrată într-o carcasă **de culoare galbenă**.

2) Rămâne valabilă achiziția călătoriei trimițând **SMS la nr. 7444** cu **traseul dorit**, conform instrucțiunilor de pe afișele amplasate în stațiile de autobuz/microbuz.

3) De asemenea se pot achiziționa **bilete de călătorie pe hârtie termică** de la cele 3 automate de bilete din zona Gări, CEC și MALL, plata făcându-se doar cu cardul bancar. Biletele se vor **valida obligatoriu**, la urcarea în mijloacele de transport, la validatoarele amplasate imediat la urcarea de la șofer, **în spatele scaunului acestuia**. Aceste validatoare au fața de **culoare verde neon** încadrată într-o **carcasă neagră**.

4) Mai puteți achiziționa abonamente tip card de 30, 44 respectiv 60 călătorii, tarifate. Acestea se vor **valida obligatoriu** la urcarea în mijloacele de transport, la validatoarele amplasate imediat la urcarea de la șofer, **în spatele scaunului acestuia**. Aceste validatoare au fața de **culoare verde neon** încadrată într-o **carcasă neagră**.

Vă mulțumim, ca ne ajutați să facem transportul public mai rapid, mai sigur și mai accesibil pentru toți.

S.C. COMPANIA DE UTILITĂȚI PUBLICE SA

ANUNȚ DE INTERES PUBLIC

GAZETA de SUD

Știri de ultima oră › Actualitate › Nebunie în Turcia: Un jurnalist străin, arestat pentru 'terorism și insultarea' lui Erdogan

Nebunie în Turcia: Un jurnalist străin, arestat pentru ‘terori și insultarea’ lui Erdogan

De **Valentin TUDOR** → 30 martie 2025

Acțiune

ULTIMELE STIRI

EVENIMENT

Accident mortal la Târgu-Neamț: 20 de ani a murit, alți trei adolesc răniți

Mariana BUTNARIU · acum 30 de minute

ACTUALITATE

(VIDEO) Spania stăpânește incend Madrid care a umplut orașul cu u

Mariana BUTNARIU · acum o oră

ACTUALITATE

Ceremonie militară și religioasă c Aviației Române și a Forțelor Aeri

Mariana BUTNARIU · acum 2 ore

Alți termeni împrumutați sunt sinucidere, anxietate, autovătămare.

> Dacă guvernul Merz ar începe să vorbească acum despre propriul său armament nuclear, ar putea avea sens din punct de vedere geostrategic. Dar ar fi probabil o sinucidere politică internă.
>
> *Digi24, Putin poate ataca o țară NATO, după un acord de pace cu Ucraina, avertizează un expert militar german. „Trebuie să fim pregătiți”*

> Printr-o abordare clară, logică și centrată pe nevoile fiecărui elev, acest model ar putea contribui semnificativ la reducerea anxietății matematice și la îmbunătățirea performanțelor școlare pe termen lung.
>
> *HotNews, Cea mai mare rețea globală de centre de matematică își deschide porțile la București*

> Comisia Europeană vizează preluarea a 10 miliarde de euro din economiile cetățenilor pentru a le investi în apărare. Este sinucidere economică.
>
> *Adevărul, Fake news pe social media: Vrea UE să "fure" economiile populației?*

> În cadrul unui protest organizat în fața parlamentului, joi dimineață, Liv Eren, un ambasador al tinerilor pentru organizația End Child Poverty, care a crescut în sărăcie, a declarat că reducerile guvernului au fost „un act de autovătămare”.
>
> *Adevărul, Milioane de copii trăiesc în sărăcie în „a șasea cea mai bogată țară din lume”*

Printre cele 113 articole în care autorii sau persoanele citate apelează la termeni din sănătate mintală, se numără și cele în cazul cărora împrumutul se face pentru a jigni/eticheta. În rest, materialele nu abordează tema sănătății mintale absolut deloc.

> Acești oameni fie sunt nebuni, fie sunt sinucigași", a adăugat Lavrov.
>
> *Digi24, Rusia a cerut SUA să pună presiune pe Europa pentru repunerea în funcțiune a gazoductelor Nord Stream 1 și 2*

> Cu ocazia asta, a fost prima dată când l-a văzut pe viu pe Ceaușescu. Și a văzut cât de nebun, de paranoic și de criminal e.
>
> *Viața Liberă - Documentar care a rulat și la Galați, în premieră la TVR*

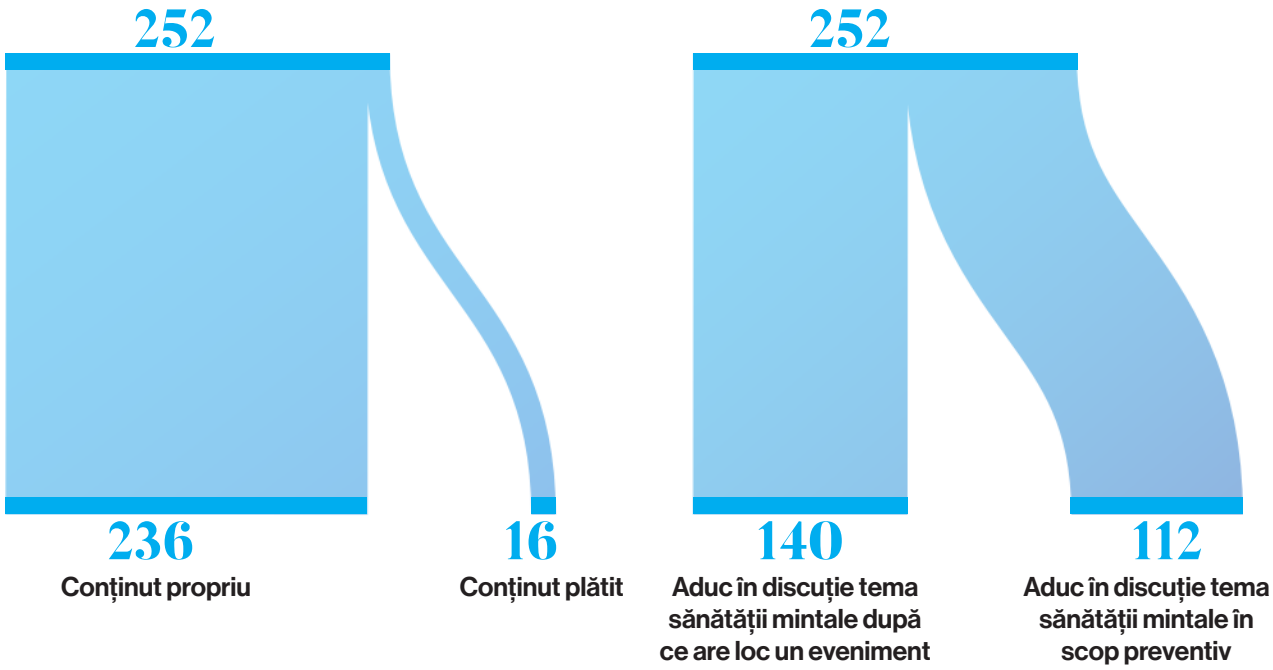

Toate aceste exemple evidențiază multele contexte în care termeni care stigmatizează sunt folosiți incorect. Și mai arată și cât de înrădăcinate sunt anumite prejudecăți legate de sănătatea mintală. Din 365 de articole identificate ca fiind despre sănătate mintală, 113 nici nu se apropie, de fapt, de subiect. Ci doar îi fură din terminologie ducând subiectul în derizoriu.

Pe unde strecoară presa sănătatea mintală?

Rămân astfel 252 de articole pe tema sănătății mintale analizate din perspectiva variabilelor prezentate în secțiunea Metodologie.

Primele vizează momentul în care presa scrie despre sănătate mintală, dar și cine generează conținutul. Din cele 252 de articole, 236 au conținut propriu și doar 16 au conținut plătit, în cele mai multe cazuri de spitale private, clinici care doresc să-și promoveze diferite servicii.

55,5% (140) dintre articolele analizate aduc în discuție tema sănătății mintale după ce are loc un eveniment anume, indiferent dacă e vorba de o posibilă sinucidere sau de lansarea unui documentar despre adolescenți. În mai puțin de jumătate dintre articole (112) scopul este prevenția. Aici este nevoie de câteva precizări.

Articolele din zona prevenției vizează, de cele mai multe ori, materiale jurnalistice incluse în ceea ce numim categoria/rubrica Sănătate. În funcție de site/platformă ea se numește: Stil de viață, Sănătate, Minte și Corp, Sănătate și relații. Cuprinde subiecte de tipul: cum afectează consumul de zahăr somnul sau bacteriile sănătatea mintală, cum ne afectează starea trecerea la ora de vară. Uneori aceste subiecte se amestecă cu știri la zi din domeniul sănătății. Adică cu acele știri despre infecții în spitale, declarații ale medicilor pe diverse teme de actualitate, lipsa unor vaccinuri sau a medicilor din rural.

Alte subiecte care implică sănătatea mintală: rețetele fericirii, alimente care te ajută să reduci stresul, detox digital, importanța magneziului, cea mai fericită țară din lume, hormonii fericirii, hormonii sexuali, efectele menopauzei sau ce este sărăcia menstruală și cum afectează femeile.

În multe dintre aceste articole autorii nu menționează studiile la care fac referire și nu citează cu nume și prenume cercetătorii invocați. O altă situație observată în urma monitorizării este frecvența cu care este invocată anxietatea și diversitatea alimentelor care ar ajuta la reducerea anxietății, cum ar fi păstârnacul.

Atunci când jurnaliștii scriu preventiv, sănătatea mintală este o mențiune rapidă, rareori un subiect tratat în profunzime.

Câteva exemple:

- **omega-3 poate ameliora unele simptome psihiatrice, cum ar fi depresia, anxietatea și lipsa de concentrare**
- **persoanele care făceau în medie acest număr de pași aveau un risc cu 25% mai mic de demență comparativ cu cei mai puțin activi**
- **aroma plăcută a vaniliei are un efect relaxant asupra creierului, fiind folosită frecvent în aromaterapie pentru reducerea stresului și a oboselii mentale**

În cazul articolelor pe tema sănătății mintale publicate după ce a avut loc un eveniment, **14% dintre ele acoperă subiecte din zona consumului de ecrane de către adolescenți**, prezența lor pe rețelele sociale și pericolele la care se pot expune, relația dintre părinți și adolescenți, felul în care personaje acuzate de proxenetism și trafic au ajuns să fie modele pentru adolescenți.

Toate aceste subiecte au apărut în presă după ce Netflix a lansat seria Adolescence despre un adolescent care își ucide o colegă. Seria a avut un impact semnificativ în mai toate țările în care a fost difuzată, expunând multe provocări din zona sănătății mintale în cazul adolescenților.

Alte 10% dintre articolele publicate după ce a avut loc un eveniment îl privesc pe protestatarul Cezar Avrămuță, cunoscut în spațiul public drept Stegarul Dac. Pe parcursul câtorva zile acesta s-a urcat pe diferite clădiri și utilaje în semn de protest, de pe unele amenințând că se va și arunca.

În unele dintre aceste articole autorii apelează la ironie în relatarea evenimentelor. Mai mult, puține dintre ele oferă context și, deși menționează că omul a fost internat la Psihiatrie și apoi externat, niciun autor nu vorbește cu un medic psihiatru despre situație. Aceste mențiuni ne duc practic în zona importantă a analizei cantitative și anume conținutul materialelor de presă despre sănătate mintală.

Unghiul de abordare

În cazul unghiului de abordare patru tipuri de date au fost luate în calcul:

- dacă materialul jurnalistic prezintă o poveste individuală senzațională sau merge pe o abordare integrată
- dacă materialul jurnalistic merge pe o abordare personală (opinie) sau o abordare de tip Breaking News (BN).

Câteva explicații sunt necesare aici pentru a lămuri ce înseamnă mai exact știre de tip BN.

În televiziune, atunci când are loc un eveniment de tipul Breaking News, desfășurarea este următoarea: La televizor apar primele imagini/informații de bază fără prea mult context. În acest punct, important pentru redacțiile TV e cine dă primul informația. Aceasta ar fi știrea de BN. Pe parcursul zilei, știrea e completată cu reacții, cu declarații ale persoanelor implicate, cu context, cu explicații de la specialiști, eventual chiar statistici despre fenomen. Practic, de la oră la oră știrea devine tot mai completă. Varianta finală apare într-unul din jurnalele de seară.

Rareori vedem în presa scrisă sau online evoluția care există la televizor. Astfel, multe din evenimentele care intră în zona sănătății mintale rămân la nivel de știre de Breaking News căreia îi lipsește contextul.

Cum arată concret această situație pe platformele de știri? Sunt frecvente cazurile în care în loc de o actualizare la articolul de bază jurnaliștii aleg să facă un nou articol, separat de cel inițial, lipsit și el de context. Trei-patru știri despre același eveniment, fiecare punând pe masă o informație nouă, fără context se amestecă pe site cu alte subiecte. Astfel de abordări sunt influențate de dependența de vizualizări și obișnuința de consum, spun jurnaliștii cu care am discutat. Oamenii sunt mai înclinați să acceseze un link nou decât să meargă la știrea de bază pentru a urmări evoluția unui eveniment la zi.

În cazul unghiului de abordare, datele arată astfel:

112 articole intră în categoria știre de BN

97 dintre ele au o abordare integrată

25 dintre ele au o abordare individuală senzațională

18 dintre ele au o abordare individuală senzațională

Extrem de important este și felul în care jurnalistele și jurnaliștii scriu despre sănătate mintală - de la termenii pe care-i folosesc în relatare până la tonul utilizat și titlul pe care-l pun. Felul în care scriu poate duce subiectul în derizoriu, poate aduce și mai multă stigmatizare sau poate contribui la o mai bună înțelegere a sănătății mintale.

Analiza a urmărit dacă existența unui diagnostic sau prezentarea unei situații ce ține de sănătate mintală e folosită de jurnaliști pentru a crea o narațiune de blamare a persoanei, dacă jurnaliștii ignoră existența/importanța tulburărilor de sănătate mintală sau dacă le minimizează.

În 83% dintre articole relatarea e nepărtinitoare. Dar o relatare nepărtinitoare nu e sinonimă cu o relatare echilibrată.

Procentul bun din zona relatării are legătură cu numărul mare de știri de tipul BN care limitează posibilitatea de a greși. Când știrea e de câteva paragrafe nu e loc pentru jurnalist să fie părtinitor. Nu e loc de blamare nici în cazul știrilor despre beneficiile somnului și sportului pentru sănătatea mintală.

Imagini de la priveghiul Sidoniei, femeia decapitată de propriul fiu. Unul dintre pastorii Bisericii Maranata, prelegere în fața casei

LOCAL [redacted] 21 martie 2025 | Updated: 21 martie 2025

By Vremea Nouă

Acțiune Facebook WhatsApp

- Advertisement -

S.C. COMPANIA

ANUNȚ

Începând cu dat
municipiului Bârlad
legate de se
NR. T

Sesizările se prim
După ascultarea m
transmis un mesaj c
sesizarea, subiect
necesară interve

Sesizările vor f
echipe

Vă mulțumim pentru i

În articolul publicat pe Vremea Nouă, jurnaliștii induc ideea că agresorul ar avea probleme psihice. Nu aduc nicio dovadă în acest sens, nu contactează vreun medic psihiatru, se folosesc doar de niște comentarii de pe rețelele sociale ale unor persoane. Pentru autori, agresorul era fie sub influența unor substanțe interzise, fie *suferea de o boală psihică gravă*.

Astfel de abordări contribuie la rostogolirea unei prejudecăți, aceea că sănătatea mintală are legătură doar cu cei care recurg la forme de violență extremă.

La capitolul ton, în 80% dintre articole acesta este neutru. În 94% dintre articole limbajul este echilibrat, în vreme ce în 90% dintre ele titlul nu conține stereotipuri.

Temele asociate

365 de știri/articole pe tema sănătății mintale în 12 publicații pe o perioadă de două luni este puțin. Cele 12 platforme/site-uri publică zilnic, nu săptămânal, nu lunar. Un exemplu dintr-o publicație care în general scrie pe sănătate mintală. În perioada 24 -26 martie Adevărul a publicat 10 știri/articole în rubrica vedete. În cele trei zile nu există nicio știre/niciun articol din zona sănătății mintale.

Pentru că presa scrie puțin despre sănătate mintală, este foarte important de văzut ce teme aduc în discuție sănătatea mintală, ce teme sunt asociate cu ea.

Monitorizarea celor 12 publicații vreme de două luni a evidențiat următoarele date:

21%
tema asociată este un stil de viață echilibrat, sănătos

13%
tema asociată este consumul/ dependența de ecrane, de rețele sociale, de droguri, jocuri de noroc

9%
tema asociată este violența

6%
tema asociată este o situație de criză, adică război, pandemie

Alte teme asociate, dar cu o frecvență extrem de redusă: maternitatea, serviciile de sănătate mintală/accesul la ele, abandonul școlar, relația părinte-copil, sărăcie/ nivelul de trai.

În 23% dintre articole nu avem nicio temă asociată.

La viață echilibrată/stil de viață sănătos intră toate materiale despre tot felul de alimente al căror consum pot avea efecte asupra stării de sănătate prin reducerea anxietății, de exemplu. Tot aici intră și materialele despre somn sau exerciții fizice. În aceste articole/știri sănătatea mintală nu este subiectul principal, ci o consecință a unui anumit stil de viață.

Câteva exemple:

- **Suplimentele sportive: forță sau doar promisiuni?**
- **Mestecatul gumei crește nivelul de concentrare și productivitatea**
- **Cum influențează bacteriile starea ta de spirit**

În cazul acestor materiale, dacă ele nu sunt scrise echilibrat, cu menționarea surselor, cu date concrete riscul este ca sănătatea mintală să fie dusă în derizoriu. În lipsa unor surse credibile presa riscă să reducă niște afecțiuni psihice la stări ce ar putea fi tratate dacă consumi un anumit aliment. Întârzie astfel accesarea unor servicii de sănătate mintală. Informațiile incorecte sau incomplete îi pot face pe oamenii să ia decizii greșite legate de tratamente, prevenție sau diagnostic, ceea ce poate agrava problemele de sănătate. Îi poate face pe oameni să apeleze la automedicație.

Articolele care pun accent pe un stil de viață sănătos sunt importante, dar la fel de important este și cum sunt scrise. În același timp, România se confruntă cu multe alte probleme care afectează sănătatea mintală a populației: lipsa serviciilor, abuzuri la locul de muncă, abandon școlar, tineri care sunt supuși constant unor presiuni uriașe prin simpla lor prezență pe rețelele sociale.

Este nevoie de articolele care vorbesc despre cum să ne organizăm pentru a trăi sănătos, dar este nevoie și de articole despre cauzele subdiagnosticării în sănătate mintală, despre numărul mic de psihiatri specializați pe sănătatea mintală a copiilor și adolescenților, despre autovătămarea care a ajuns un fenomen răspândit în rândul adolescenților și felul în care școlile gestionează astfel de situații, despre lipsa unor reglementări clare la locul de muncă în situații de burnout sau depresie care să protejeze angajații. Iar acestea din urmă lipsesc.

Și această realitate, rezultată în urma monitorizării, arată unde plasează presa tema sănătății mintale. În astfel de situații nu mai este vorba doar de prejudecăți, ci și despre lipsă de cunoaștere.

Discuția despre sănătate mintală în redacțiile de presă este o noutate în România. Și nu este vorba de abordarea unor subiecte pe tema sănătății mintale, ci de propria sănătate mintală a jurnaliștilor. Activează încă în presă o generație obișnuită să muncească până la epuizare, obișnuită să nu discute despre felul în care documentarea unor subiecte sensibile a afectat-o. O generație pentru care sănătatea mintală e un moft sau o slăbiciune.

Revenind la articolele care tratează tema sănătății mintale există totuși și situații în care jurnaliștii aleg și alte teme decât un stil de viață sănătos.

De exemplu, depresia postpartum. Materialul cuprinde date, informații despre stările postpartum și o discuție aplicată cu un psihoterapeut și un medic specialist. Materialul este conținut plătit. În general, articolele plătite de spitale ori clinici pentru promovarea unor servicii sunt destul de echilibrate. Expun clar o problemă și arată ce soluții oferă. Deși, momentan, reprezintă un procent mic, ele arată că actorii privați pot aduce în discuție tema sănătății mintale într-un mod echilibrat.

Un alt subiect despre maternitate, conținut propriu al publicației Adevărul, este acesta:

Mom shaming în România: între rușinarea publică și trauma maternă nevăzută

Maria-Alexandra Mortu

Publicat: 29.03.2025 13:57

Comentariile din online lasă urme adânci: în mintea unei mame, în relația cu propriul copil, cu propriul corp sau adâncesc rănile nevindecate dintre generații. Rușinarea nu mai e doar un gest, o critică, ci un mecanism care rănește în lanț.

Sunt printre singurele materiale despre maternitate publicate în perioada monitorizată. Alte subiecte care au adus în discuție sănătatea mintală au vizat provocările la locul de muncă și educația.

Numărul zilelor de concediu medical din cauza depresiei, în creștere cu 50% în rândul angajaților germani

STIRI EXTERNE 24-03-2025 | 22:48

Numărul zilelor de concediu medical acordate angajaților din Germania din cauza depresiei au crescut cu circa 50% anul trecut, potrivit datelor unei companii din domeniul asigurărilor medicale, informează DPA.

ProTV, 24 martie 2025

Relația cu munca, drepturile angajaților, abuzurile angajatorilor sunt subiecte importante dacă e să luăm în calcul sinuciderile din cauza burnout-ului, cazurile de burnout la locul de muncă sau felul în care se face reintegrarea la locul de muncă a mamelor revenite din perioada de concediu pentru creșterea copilului. Cu toate acestea, articolul nu face nicio referire la care sunt practicile în cazul românesc, la ce opțiuni au cei care se află în depresie și/sau burnout în România.

Luni, 2 Iunie 2025 **adevărul.ro**

Home Știri interne Știri locale Știri externe Politică Economie Sport Stil de viață Showbiz Opinii Video

Home → Știri Interne → Societate → Cum își amintesc românii orele de Religie: „Aveam atacuri de panică, după ce profesorul ne-a vorbit despre Apocal...

Cum își amintesc românii orele de Religie: „Aveam atacuri de panică, după ce profesorul ne-a vorbit despre Apocalipsă”

6

Daniel Guță

Publicat: 23.03.2025 22:12

Dilema unui părinte, nehotărât dacă să accepte ca fiul său să participe la orele de Religie de la școală, i-a provocat pe români să relateze experiențele prin care au trecut la aceste cursuri. Numeroși români au rămas încântați de ele, însă alții spun că s-au ales cu traume.

Articolul de mai sus abordează o temă care nu s-a regăsit aproape deloc în presă. De-a lungul anilor s-a tot dezbătut dacă ora de religie să fie sau nu obligatorie, dar conținutul acestor ore și felul în care el poate afecta sănătatea mintală a copiilor nu a reprezentat un subiect, deși **70% dintre elevi (date din 2022) participă la ora de religie.**

Ce-i lipsește însă articolului este o relatare completă. El este un amestec de experiențe preluate de pe rețele sociale și forumuri fără explicații ale unor cadre didactice, chiar profesori de religie, fără reacții de la Ministerul Educației, fără mărturii ale părinților, fără un punct de vedere al specialiștilor.

Cine sunt subiecții?

188 Articole	31 Articole	11 Articole	22 Articole
Subiectul este un adult	**Subiectul este un adolescent**	**Subiectul este un copil**	**Subiectele se amestecă**

În 188 de articole, subiectul materialului este un adult, în 31 de situații este un adolescent și în 11 articole subiectul este copil. În 22 de materiale de presă aceste categorii se amestecă.

În aproape jumătate dintre articole (48%) genul este irelevant în sensul în care nu se face o distincție între genuri, în vreme ce 36% au ca subiect un personaj de sex masculin și 15% feminin.

Analiza a vizat și modul în care sunt prezentate persoanele despre care scriu jurnaliștii și jurnalistele. E o componentă importantă a unei relatări echilibrate. În 64 de situații autorii nu se folosesc de posibilele tulburări/boli sau de un diagnostic pentru a defini persoanele despre care scriu. Aceasta este o ipostază neutră în care subiecții sunt adolescenți, artiști, activiști.

În 54 de situații ipostaza este cea de consumator. Acest lucru se datorează multelor articole despre consumul de zahăr, suplimente, cafea, droguri, jocuri de noroc.

Ipostaza de victimă se regăsește în 45 de materiale de presă.

În 38 de articole și știri ipostaza este cea de persoană cu tulburări de comportament/probleme psihice.

Alte ipostaze în care se regăsesc personajele principale sunt: pacient(ă) -19 articole, agresor/agresoare - 13 articole, suferind de depresie - 7 articole.

Ipostaza, pe lângă tipul de abordare (știre de BN) și momentul în care presa scrie despre sănătate mintală (prevenție), face ca procentul de știri nepărtinitoare să fie ridicat (83). În peste 100 de articole ipostazele sunt neutre sau de consumator de produse și alimente, zone în care e mai dificil de accesat prejudecăți, mai ales în zona de prevenție. Scopul articolelor din zona de stil de viață este să promoveze un aliment, să promoveze ideea unui program de somn adecvat sau al unui echilibru între viața personală și cea profesională. În astfel de articole este rareori loc de prejudecăți legate de sănătatea mintală.

Monitorizarea arată că prejudecățile intervin mai degrabă acolo unde se întâmplă un eveniment tragic sau de o violență extremă. Nu înseamnă că ele nu ar putea apărea și în alte situații în care presa relatează post-eveniment despre sănătate mintală. Dar atâta vreme cât relatările rămân la nivel de știre de Breaking News e dificil de observat posibilele prejudecăți.

La prima vedere, 83% știri cu abordare nepărtinitoare este un rezultat bun, doar că această cifră trebuie pusă în context.

Iar contextul se referă și la cine sunt cei care vorbesc despre sănătate mintală, adică ce expertiză accesează jurnaliștii și jurnalistele atunci când scriu despre sănătate mintală. Sunt variabile care trebuie luate în considerare atunci când vorbim de un articol echilibrat.

Cine vorbește în articolele despre sănătate mintală?

În cazul expertizei e important să precizăm că în

42%

(106) dintre articole autorii nu accesează nicio formă de expertiză. În cele în care o fac, topul celor mai importante voci chemate să explice faptele este următorul:

în 30
dintre articole poliția oferă reacție/explicații

în 26
dintre materiale expertul/ specialistul este cel care vorbește (prin expert/specialist ne referim la cercetători, experți în nutriție, somn)

în 23
dintre articole medicul specialist oferă explicații (ne referim la medic cardiolog, ginecolog)

în 10
dintre articole este solicitat psihologul

în 8
dintre articole cel care oferă explicații este medicul psihiatru

în 3
dintre articole expertiza e oferită de autoritățile/ instituțiile specializate

În niciunul dintre articolele despre formele de protest ale Stegarului Dac nu este citat vreun medic psihiatru deși este menționat faptul că a fost internat și externat. Internarea, externarea și apoi apelul la o altă formă de protest sunt elemente de care jurnaliștii și jurnalistele se folosesc pentru a creiona un personaj excentric.

Menționarea internării fără nimic altceva lasă impresia cititorului că omul are clar „probleme psihice". În acest fel există riscul ca cititorul să pună o etichetă în baza unei relatări incomplete, acompaniată uneori și de un ton sau titlu ironic.

Mărturisirile șocante ale tânărului din Vaslui care și-a decapitat mama. Cu cine a confundat-o

10

Narcis Ghiurca

Publicat: 15.03.2025 20:51 Ultima actualizare: 15.03.2025 21:03

Bărbatul de 25 de ani, din Vaslui, care și-a ucis mama a ajuns la sediul Poliției Vaslui, unde a relatat oamenilor legii cum a comis crima. Acesta a mărturisit că a confundat-o cu fosta iubită.

Autoritățile au fost alertate de fiul acesteia, care susține că el însuși este autorul crimei. Afirmă că a comis fapta utilizând un cuțit. La caz a fost trimisă o ambulanță B2 din substația Murgeni", a declarat purtătorul de cuvânt al SAJ Vaslui, Daniel Ungureanu, scrie Agerpres.

Cazul a fost preluat de Inspectoratul de Poliție Județean și Parchetul de pe lângă Tribunalul Vaslui.

Din primele informații furnizate de autorități, fiul femeii ar fi fost sub influența substanțelor psihotrope, acesta suferind de afecțiuni psihice.

În articol publicat pe Adevărul sunt citate voci din familia victimei iar expertiza e oferită de către poliție. Tot poliția este cea care anunță că bărbatul suferea de *afecțiuni psihice.*

Jurnalistul Adevărul asociază sintagmei afecțiuni psihice un link către un alt articol despre un tânăr din SUA care și-a decapitat tatăl. Nu există nicio mențiune legată de sănătatea mintală a agresorului. În același material autorul face un istoric al decapitărilor. Nici în cazurile pe care le trece în revistă nu menționează vreo afecțiune psihică sau diagnostic. Cu toate acestea, jurnalistul care relatează cazul din România face această trimitere către alte forme de violență extremă cu un hyperlink pe *afecțiuni psihice*, nu pe adjectivul decapitat.

Deși asociază sănătatea mintală cu forme extreme de violență, jurnalistul nu apelează la expertiza unui medic psihiatru. Practica medicală nu permite unui medic psihiatru să se pronunțe pe un caz pe care nu-l cunoaște. Însă un medic ar fi putut demonta asocierea jurnalistului și ar fi putut demonta prejudecata potrivit căreia o persoană care suferă de o afecțiune psihică este automat una violentă, capabilă de crimă.

Medicul psihiatru poate explica un fenomen, poate oferi context, poate dărâma prejudecăți, inclusiv pe cele ale presei. În lipsa acestei expertize se va înrădăcina și mai mult ideea că sănătatea mintală îi privește doar pe cei care comit fapte extreme.

Potrivit analizei cantitative, articole în care vocile medicilor psihiatri și/sau ale psihologilor sunt prezente sunt cele încadrate la conținut plătit. În aceste contexte medicii psihiatri vorbesc despre anumite tipuri de servicii sau explică niște fenomene. Expertiză de specialitate se regăsește și în articolele în care subiecții sunt adolescenții și copiii. În acest caz, medicii psihiatri sau psihologii explică rezultatele unui studiu care-i privește pe adolescenți sau cauzele unui fenomen precum bullyingul.

Există însă situații în care experții chemați să le vorbească elevilor despre bullying și consumul de substanțe interzise sunt polițiștii. Două fenomene imposibil de abordat fără să discutăm și despre sănătate mintală ajung să le fie expuse elevilor doar de polițiști, adică din perspectiva pedepsei.

Constanța

Jandarmii, printre elevii de la Liceul Teoretic „Emil Racoviță” din Techirghiol

21 Mar, 2025 09:57 Daniela MOLDOVEANU 421

Share Tweet Share Share in Marime text

ARTICOL COMPLET GALERIE FOTO (1) VERSIUNE PRINTABILA

> Jandarmii Grupării Mobile continuă seria activităților de prevenire din cadrul proiectului „Școala ta, în siguranță”. Potrivit reprezentanților GMJ Constanța, ieri, trei cadre ale unității au revenit în Liceul Teoretic „Emil Racoviță” din Techirghiol unde au discutat cu aproximativ 50 de elevi despre influențele negative ale fumatului în rândul tinerilor.
>
> De asemenea, le-am reamintit elevilor despre ce înseamnă bullying și cum pot preveni acest fenomen, despre care sunt riscurile și consecințele consumului de substanțe interzise, dar și care sunt caracteristicile comportamentului prosocial vs antisocial și cum ar trebui să aleagă felul în care se comportă“ - au precizat reprezentanții GMJ Constanța
>
> *scrie Ziua de Constanța pe 21 martie 2025*

În astfel de situații discuția despre sănătate mintală merge dincolo de presă. Nu autorul articolului i-a chemat pe polițiști să le vorbească copiilor. Jurnalistul doar a relatat faptele. Campania despre care scrie el a fost gândită de autorități.

O problemă a relatărilor despre adolescenți este faptul că vocea lor nu se aude aproape deloc și lipsesc aproape complet din presa mainstream temele care-i interesează și fenomenele care le influențează sănătatea mintală. Despre adolescenți vorbesc specialiștii. Singurele locuri în care vocea lor se aude în vreun fel sunt articolele despre studii/cercetări unde autorii citează adolescenți, copii, dar și părinți.

GAZETA de SUD

„Am ajuns singur, să nu mai vreau să merg la școală" – 50% dintre copii, victime ale hărțuirii online

ULTIMELE STIRI

Volei (f) | CSV Craiova U15, noua campioa Românie!

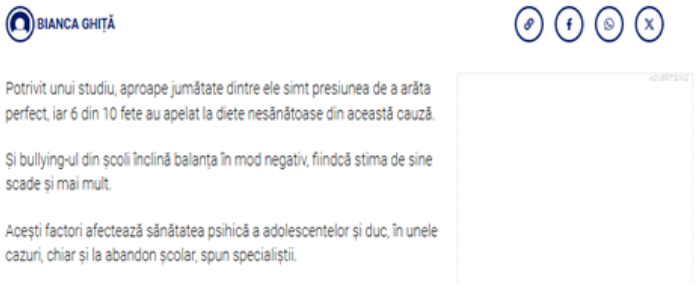
Cod galben de inundații pe râuri din nouă județe

Trei morți și 55 de răniți într-un incendiu provocat de un pacient la un spital din Germania

Acest articol furnizează informații despre unde pot cere copiii ajutor când vine vorba de hărțuirea online. Este printre singurele care face acest lucru.

Filtrele și standardele nerealiste promovate pe rețelele de socializare fac tinerele să-și piardă încrederea în sine.

BIANCA GHIȚĂ

Potrivit unui studiu, aproape jumătate dintre ele simt presiunea de a arăta perfect, iar 6 din 10 fete au apelat la diete nesănătoase din această cauză.

Și bullying-ul din școli înclină balanța în mod negativ, fiindcă stima de sine scade și mai mult.

Acești factori afectează sănătatea psihică a adolescentelor și duc, în unele cazuri, chiar și la abandon școlar, spun specialiștii.

În știrea de pe site-ul ProTv sunt citate experiențele unor adolescenți, ale unor elevi, iar o psihoterapeută oferă explicații alături de directoarea unui ONG care lucrează cu copiii. Este o știre scurtă, de TV, care include aproape toate vocile pentru o abordare cât mai completă și echilibrată.

Ce înseamnă toate vocile? Cine mai poate vorbi în afară de cei care oferă expertiză?

Sunt mai multe persoane, care se grupează în două categorii:

- **voci din sfera privată.** Adică persoana în cauză care-și prezintă punctul de vedere, familia, prietenii.
- **voci din sfera publică.** În funcție de subiect: colegi de muncă/șef, cadru didactic, directorul școlii.

Vocile din sfera privată care vorbesc în materialele de presă despre sănătate mintală sunt: persoana însăși în 46 de articole și familia în 6.

În 74% din articole vocea din sfera privată lipsește complet.

93% dintre articole nu conțin nicio voce din sfera publică.

În 6 articole, despre personajul principal vorbesc colegii de muncă sau chiar șeful, în 4 cazuri o face un cadru didactic și în 3 cazuri un reprezentat al domeniului în **care activează subiectul articolului.**

O primă explicație pentru absența vocilor din sfera privată și cea publică are legătură cu tipul relatării. Dacă relatarea rămâne la nivel de știre de BN, ea nu va conține niciodată aceste voci. Pentru a le obține e nevoie de timp, de documentare, mai ales dacă e vorba și de o situație sensibilă. Tot monitorizarea arată că presa atinge subiecte din zona sănătății mintale post eveniment. Iar post eveniment înseamnă accidente, tentative de suicid, crime sau alte forme de violență.

Vocile din sferele privată și publică sunt însă extrem de importante. În primul rând sunt importante în documentarea subiectului. Îl ajută pe jurnalist să înțeleagă mai bine situația, să contureze personajul dincolo de faptele care fac subiectul materialului de presă.

Poate cel mai bun exemplu îl reprezintă cazul lui Alexandru Găzdac, împușcat de polițiști în 2020. Din toate relatările de presă de la acea vreme s-a conturat următoare narațiune: polițiștii au tras într-un nebun agresiv care i-a atacat. După doi ani de zile, două jurnaliste de la Libertatea au demontat această narațiune. Iar la demontarea ei au ajutat vocile din sfera publică și privată, specialiștii pe sănătate mintală, dar și o înțelegere mai profundă a temei sănătății mintale din partea jurnalistelor, un subiect care va fi dezvoltat în analiza calitativă.

Cu ce rămânem și încotro mergem?

Înainte de a trece la analiza calitativă a cercetării câteva concluzii preliminare sunt necesare.

Presa scrie puțin despre sănătate mintală. 365 de articole în două luni de la 12 publicații cotidiene, din care 113 au doar tangență cu sănătatea mintală, înseamnă puțin. Și e puțin dacă raportăm acest număr la provocările cu care România s-a confruntat în ultima perioadă, iar cu unele încă se confruntă - pandemie, războaie la granițe, un an de campanie electorală, criză economică și măsuri de austeritate. Și toate acestea pe fondul unor probleme care s-au tot rostogolit de la an la an: sărăcia, violența în familie, fenomenul mamelor minore, burnout la locul de muncă, fie că vorbim de medici sau de oameni care lucrează în corporații, lipsa serviciilor din sănătate și accesul îngreunat la ele.

Tot din analiza cantitativă reiese că prevenția este secundară. Și chiar și atunci când jurnaliștii scriu preventiv, sănătatea mintală este o mențiune rapidă, rareori un subiect tratat pe larg. Când spunem mențiune rapidă ne referim la articole despre rolul somnului, al cafelei, deficiența de vitamine, mitul celor 10.000 de pași. În aceste articole există niște formulări standard de tipul: alimentul X sau exercițiul Y ajută la reducerea stresului/anxietății/depresiei. Și atât.

Materiale din zona de prevenție în care sănătatea mintală e subiectul principal sunt o excepție în presa mainstream.

În cazul articolelor în care sănătatea mintală devine subiect după ce s-a petrecut un eveniment, relatările sunt lipsite de context, expertiza rămâne la nivel de poliție și, uneori, în lipsa expertizei de specialitate jurnalistul ajunge să facă evaluări medicale.

Faptul că titlurile nu conțin prejudecăți sau expresii care stigmatizează, faptul că relatarea este nepărtinitoare și tonul neutru în peste 80% din cazuri nu arată că avem de-a face cu abordări echilibrate.

Publicațiile alese nu sunt din zona de tabloid unde titlul tinde să șocheze. Tonul este neutru pentru că în multe cazuri ipostaza în care este prezentată persoana este una neutră sau tema asociată este un stil de viață sănătos.

Dar motivul principal pentru care nu există derapaje majore are legătură tot cu faptul că scriem puțin despre sănătate mintală, și superficial. Lipsa expertizei ține subiectul la un nivel cât se poate de primar (știre de BN). Lipsa vocilor din sfera privată și publică privează materialul de context.

30% dintre articole nu conțin nicio formă de expertiză și nicio voce din zona privată sau publică. Doar 2% dintre materiale le cuprind pe toate trei. E greu să greșești când rămâi la suprafața lucrurilor.

Așa cum reiese din monitorizare, sănătatea mintală e adusă în discuție când e vorba de un stil de viață sănătos sau când e vorba de situații ce implică infracțiuni, dependență, război.

Numărul relativ mare de articole care privesc copiii și adolescenții se datorează documentarului *Adolescence* și a unor studii/rapoarte/cercetări despre consumul de rețele/internet/ecrane.

De asemenea, februarie-martie a fost o perioadă în care în școli s-a desfășurat campania de prevenire a bullyingului. O campanie în care polițiștii mergeau la ore să le vorbească adolescenților despre violență. Iar aceste evenimente au fost relatate în presă. De ce e important să menționăm acest lucru? Pentru că, în realitate, dacă nu există un eveniment cu impact emoțional puternic, presa nu se uită cu adevărat la adolescenți. Și cu atât mai puțin la teme ce privesc sănătatea mintală a acestora.

Adolescenții ajung subiect de știre la începutul anului școlar, când toată presa mainstream se înghesuie să le analizeze alegerile vestimentare: prea scumpe, prea extravagante, prea nepotrivite, prea de firmă.

Adolescenții ajung subiect de știre cu perlele de la bacalaureat sau atunci când există forme de violență între ei. Iar dacă sunt și filmate atunci opinia publică va vedea doar asta.

Practic presa mainstream, cu puține excepții, nu scrie în general despre adolescenți și sănătate mintală cu frecvența regăsită în monitorizare. Am folosit termenul mainstream pentru că situația este diferită în cazul platformelor independente care nu așteaptă ca ceva cu impact emoțional să se întâmple pentru a scrie despre provocările adolescenților.

Dar până la platformele independente e important de văzut cum au evoluat de-a lungul timpului relatările din presă despre sănătate mintală, care au fost primele subiecte, interese, dar și reacții.

Există jurnaliste deschizătoare de drumuri când vine vorba de sănătate mintală, jurnaliste care documentează de ani de zile subiecte cu un puternic impact emoțional, cum ar fi drepturile persoanelor instituționalizate, jurnaliste care sunt preocupate de sănătatea mintală a persoanelor diagnosticate cu cancer, inclusiv copii, sau jurnaliste din tânăra generație cărora li s-a părut absolut natural și normal să abordeze teme de sănătate mintală pentru că sănătatea mintală conta pentru ele.

Ele sunt cele care schimbă modul în care presa se raportează la sănătatea mintală. Interviurile cu ele, dar și cu specialiștii din zona sănătății mintale, fac obiectul analizei calitative a acestei cercetări.

ANALIZĂ CALITATIVĂ

IV

De unde venim?

Era primăvara lui 2008 când jurnalista Emilia Chiscop, de la Ziarul de Iași, primea un mail de la redactorul-șef despre un workshop pe sănătate mintală organizat de Centrul pentru Jurnalism Independent în colaborare cu Centrul Carter (Atlanta, SUA).

În perioada 2007 - 2014, împreună cu Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul Carter a oferit în România Bursele Rosalynn Carter pentru Jurnalism pe probleme de sănătate mintală. Aceste burse au adus în presa românească printre primele articole, reportaje, fotoreportaje, investigații echilibrate pe sănătate mintală. Au existat opt sesiuni de finanțare care au pus o bază jurnalistică solidă pentru presă în ceea ce privește sănătatea mintală. Câștigătorii celor opt ediții desfășurate în România au fost:

🖊 Alexandru Brăduț Ulmanu și Paul Radu cu lansarea unui curs privind sănătatea mintală.

🖊 Emilia Chiscop și Vlad Mixich. Emilia Chiscop cu o serie de articole despre sistemul românesc de sănătate mintală și stigmatizarea bolilor mintale, iar Vlad Mixich cu o serie de articole despre simptomele și tratamentul pentru depresie, plus un ghid de bune practici pentru jurnaliști privind acoperirea suicidului.

🖊 Georgiana Ilie și Răzvan Vintilescu. Georgiana Ilie a investigat efectele psihologice ale pierderii familiale în contextul lipsei sistemului de sprijin; Răzvan Vintilescu a examinat critic sistemul de îngrijire a sănătății mintale din România.

🖊 Hannelore Acârnulesei–Petrovai și Clara Stănescu. Clara Stănescu, cu o serie de articole despre tratamentul bolilor psihice în mediul rural, în timp ce Hannelore Acarnulesei aborda legatura dintre obezitate si depresie.

📸 Cristian Lupșa și Andrei Pungovschi cu un proiect legat de tulburările anxioase.

🎥 Florin Negruțiu și Alina Matiș cu o serie de materiale multimedia pe tema stresului post-traumatic în cazul militarilor români care au fost în misiune în Irak şi Afganistan.

🖊 Elena Stancu și Cosmin Bumbuț. Proiectul analiza efectele șocului post-traumatic asupra copiilor care sunt victime ale violenței domestice.

Emilia Chiscop a mers la acel workshop organizat chiar de primii bursieri după care a aplicat pentru bursă. Era prima jurnalistă din presa locală care câștiga bursa Carter:

> Scopul workshopului a fost atins cu succes. Am avut sentimentul unei revelații. Sănătatea mintală era complet absentă din orizontul meu de interes. N-am realizat că, de fapt, sănătatea mintală e un domeniu de interes, o componentă esențială, dar complet ignorată a domeniului de sănătate publică.

Emilia nu-și amintește ca Ziarul de Iași, care era considerată cea mai bună publicație la nivel local, să fi scris constant pe acest subiect. În general, în presă, singurele articole unde era menționată sănătatea mintală, spune fosta jurnalistă, erau cele legate de omoruri, violență domestică, sinucideri:

> Sănătatea mintală era de obicei tratată în contextul intersecției dintre bolnavi mintali și criminalitate. Iar această abordare simplistă a amplificat și mai mult stigma asociată cu afecțiunile psihiatrice. Iar stigma, se știe, are un impact negativ asupra accesului la serviciile de sănătate mintală, dar și asupra politicilor publice.

Cum și-a găsit subiectele în acest caz? Emilia știa despre rolul pe care-l poate avea stigmatizarea asupra atitudinilor cetățenilor, mai ales stigmatizarea prin presă, așa că a ales să meargă în această direcție, dar nu înainte de a se uita sistemic la sănătatea mintală. Emilia și-a propus o radiografie a sistemului, dar și schimbarea de atitudini și percepții.

Pentru analiza sistemului a discutat cu psihologi, cu psihiatri din Iași și din București și a descoperit probleme pe care le observă și azi în România: subfinanțarea, faptul că sistemul spitalicesc e în continuare la baza sistemului de îngrijiri psihiatrice, adică sunt tratați doar bolnavii aflați în episod acut, lipsa serviciilor comunitare, disparitățile mari dintre sat și oraș și lipsa personalului medical în domeniul psihiatric.

În ceea ce privește stigmatizarea, jurnalista Chiscop a încercat să acopere o zonă mai largă de la schizofrenie și depresie până la autism.

Nu a întâmpinat nicio reticență din partea redacției în documentarea și publicarea articolelor și reportajelor.

> **Dacă sunt materiale bine făcute, ziarele vor deschide cu subiecte serioase din orice domeniu. Resursele, educația jurnaliștilor și bunăvoința lipsesc.**

Ce a urmat după fiecare publicare a fost absolut copleșitor, își aduce aminte Emilia. Oameni pe care nu-i cunoștea o sunau să-i ceară sfatul, să-i mulțumească, colegi din redacție care aveau diferite cazuri în familie veneau către ea doar ca să-și spună povestea. Oamenii se simțeau auziți. Pentru prima dată, niște oameni au considerat că nu e nevoie să mai țină secret un diagnostic.

Revenind la evoluția relatărilor din presă pe tema sănătății mintale, Emilia crede că anumite lucruri încă persistă. Mai exact, abordările senzaționaliste, superficiale.

Chiar și așa, a observat și o ușoară schimbare la nivelul percepțiilor în domeniul sănătății mintale, mai exact deschiderea de a recunoaște la nivel public problemele de sănătate mintală. În acest sens se gândește la persoane publice, precum Andreea Raicu și Andreea Marin, care au ieșit să vorbească despre problemele lor:

> **Asta are importanță. Rolul personalităților publice care să-și spună drama lor este foarte important în reducerea stigmei.**

Un alt moment-cheie identificat de Emilia Chiscop este cazul jurnalistei Iulia Marin, care a murit în aprilie 2023.

Iulia Marin era o jurnalistă de investigații recunoscută în breaslă pentru acuratețea ei și grija la detalii. A scris des despre diagnosticul ei, despre încercările de a găsi tratamentul potrivit ei, despre internări și tot ce vine la pachet, în general, cu un diagnostic. După ce a murit, televiziunea de știri RTV[12], prin moderatorul Victor Ciutacu, a pornit o campanie de denigrare la adresa ei. Iulia făcea investigație de ceva ani, ceea ce însemna că deranja oameni, cum ar fi oameni din zona imobiliară, oameni din zona industriei jocurilor de noroc.

Iulia nu a fost criticată pentru că ar fi greșit în vreo investigație, Iulia a fost denigrată pentru că avea un diagnostic. Și pentru că avea acest diagnostic, Victor Ciutacu și colegii lui considerau că nu trebuia să fie jurnalistă, nu trebuia să fie angajată.

Emilia își amintește că a urmărit subiectul la acel moment. Era și dificil să nu o facă pentru că ajunsese inclusiv în atenția presei internaționale.

> **Sistemul de sănătate perpetuează stigmatizarea. Nu există un sistem de sănătate mintală în România, în care serviciile spitalicești, comunitare și sănătatea de familie să fie bine integrate și interconectate. Este îngrozitor că în România există încă conceptul de spitale psihiatrice. În SUA, spitalele au clinici din toate domeniile, de cardiologie, chirurgie, psihiatrie. Sistemul stigmatizează. Spitalul de psihiatrie la marginea orașului, ca azilurile de nebuni din evul mediu.**

[12] *Redacția, DERAPAJ. Cum a prezentat România TV moartea ziaristei Iulia Marin: „Au folosit-o și au lăsat-o să moară. Pixul domnișoarei Marin e o armă. Care folosită cu ticăloșie poate distruge destine", Libertatea, 20 aprilie 2023, tinyurl.com/3ftkmt5x*

A fost dezgustată de abordările jurnaliștilor care o blamau și judecau pe Iulia pentru boala sa. Crede că abordarea RTV arată încă o dată limitările multor jurnaliști și lipsa de educație când vine vorba de sănătate mintală.

Presa, explică fosta jurnalistă, are nevoie de educație pentru a acoperi în mod responsabil subiecte din zona sănătății mintale, și nu numai. Cu toate acestea, crede că nici cei mai educați jurnaliști nu pot schimba mentalitățile și stigma atâta vreme cât stigma există la nivel structural. Stigmatizarea există, subliniază Chiscop, și în rândul specialiștilor din domeniul psihiatriei și e la fel de profundă ca și în rândul populației. Crede că acest lucru trebuie recunoscut chiar dacă fără specialiști nu poți scrie pe sănătate mintală pentru că inclusiv tu ca jurnalist ești educat de către aceștia.

Cazul fostei jurnaliste Emilia Chiscop este unul aparte. Deși până la bursa Carter nu avusese nicio legătură cu tema sănătății mintale, aceasta a ajuns să-i schimbe complet viața. Unul dintre reportajele ei a fost premiat la nivel internațional. A aplicat la un program de master din SUA, un master în bioetică. Disertația a fost pe tema eticii studiilor de cercetare pe subiecți umani - pacienți psihiatrici.

A urmat apoi un alt program de master în politici de dezvoltare internațională la Duke University. Proiectul ei de master a fost despre pilotarea unui sistem de servicii comunitare în sănătatea mintală din România, proiect pe care speră să-l și realizeze la un moment dat. În prezent, este manager pentru dezvoltarea de programe și inițiative noi la Duke University.

Deși nu mai e jurnalistă, Emilia Chiscop are în minte un subiect pe sănătate mintală pe care l-ar aborda dacă azi ar mai lucra într-o redacție:

> **M-aș orienta spre sănătatea mintală în rândul adolescenților și a persoanelor tinere. Termenul în SUA e disconnected youth, care include populația cu vârste între 18 și 23 de ani, când termini liceul, nu te mai duci la facultate, dar și dacă te duci nu ai un job, poate că nu ai bani, prieteni or mentori. E o perioadă foarte vulnerabilă și nevoia de servicii este mult mai mare.**

Presa independentă și sănătatea mintală

Începând cu 2009 în spațiul media românesc au apărut organizații media fără patron, care au fost grupate sub sintagma presa independentă. Monitorizarea ei nu a fost obiectul analizei cantitative. În același timp, o discuție despre felul în care presa scrie despre sănătate mintală nu putea ignora aceste outleturi media.

Cea mai nouă dintre ele se numește Snoop.ro.

Snoop.ro este o platformă lansată oficial în vara lui 2024, coordonată de Iulia Roșu și Răzvan Luțac. Este, în principal, o publicație de investigații.

În octombrie 2024 au pornit proiectul Un sistem în terapie, coordonat de jurnalista Alexandra Nistoroiu.

Ideea proiectului i-a venit Alexandrei în perioada pandemiei când mai toată lumea din jurul ei avea probleme de adaptare și se confrunta cu izolarea. În plus, povestește ea, avea două persoane extrem de apropiate cu depresie severă. În acel moment lucra la Libertatea. Era dificil de pornit un astfel de proiect când ce conta erau materialele la zi despre pandemie și toată redacția contribuia la asta.

Când s-au pus bazele redacției Snoop.ro, Alexandra și Iulia Roșu au știut că vor face în sfârșit proiectul. Nu era pentru prima oară când lucrau împreună la un subiect pe tema sănătății mintale. Cele două jurnaliste au publicat în 2022 o serie de patru materiale despre cazul tânărului împușcat de poliție pentru că i-a amenințat cu un cui.

> Alexandru Găzdac, 37 de ani, din București, a fost împușcat de polițiști în aprilie 2020, în blocul unde locuia. Imediat, o versiune a „nebuniei" lui a pornit cu puterea propulsării de către mediile oficiale și s-a extins: ipoteza care a ajuns pe TV a fost că poliția a tras asupra unui „nebun agresiv",

scriau cele două jurnaliste. În aceeași serie, Nistoroiu și Roșu au publicat și articolul: „Bolnavii psihic nu sunt infractori", scrie în manualul poliției. Intervenția agenților în cazul lui Alexandru Găzdac, împușcat în București.

Alexandra Nistoroiu admite că a mai fost ceva ce a împins-o să pornească proiectul *Un sistem în terapie*, și anume tot ceea ce s-a întâmplat cu moartea Iuliei Marin, „cum a fost tratată moartea pe RTV cu acele relatări oribile și atacuri care cred că au făcut rău nu doar memoriei ei, ci în general felului în care se vorbește în România despre sănătate mintală, adică cumva a regresat discursul mult".

Odată cu discuția despre felul în care RTV a abordat moartea Iuliei, Alexandra trece în revistă prejudecățile care încă există despre sănătate mintală.

În cazul Iuliei Marin s-a tot rostogolit ideea că oamenii cu boli psihice nu pot munci:

> E o idee falsă, adică nu există absolut niciun diagnostic psihiatric în momentul ăsta, mă refer la psihiatric, nu neurologic, care să spună că un om nu poate munci și punct. Nu există nimic care să te descalifice 100%. Și orice discurs care spune altfel e foarte periculos.

O altă problemă, una pe care Alexandra a expus-o deja jurnalistic, este cea legată de modul în care se raportează poliția la o urgență de sănătate mintală. Și în spatele acestui mod, explică jurnalista, stă tot o prejudecată. Aceea că oamenii cu boli psihice sunt violenți:

> Avem date obiective pe chestia asta, e mult mai probabil ca o persoană cu boală psihică să fie victima unei violențe, unei agresiuni, decât să fie agresorul. De fapt, majoritatea bolilor psihice nu se manifestă prin violență, explică jurnalista.

A treia prejudecată pe care o regăsește nu doar în presă, ci și în societate este faptul că boala psihică este un defect al individului, ceea ce duce la reacții de tipul: „Dacă era mai ambițios, trecea peste depresie! Dacă avea mai multă voință, trecea peste dependență!". Nistoroiu crede că astfel de abordări ajung de fapt să ignore problemele sistemice din spate - de la stres economic, discriminare până la probleme legate de cultura muncii.

> Odată ce mutăm accentul pe individ, ignorăm multele probleme sistemice și ale societății, care de fapt explică mai bine

O altă problemă:

> Încă sunt folosiți uneori termeni psihiatrici sau neuropsihiatrici, ca și cum ar fi metaforă, ceea ce nu-i ok nici în presă, nici altundeva.

Ceea ce punctează jurnalista este și una dintre observațiile monitorizării. Din cele 365 articole identificate ca fiind despre sănătate mintală, 113 doar foloseau termeni din zona sănătății mintale.

Cu privire la temele/subiectele din zona sănătății mintale care nu se regăsesc în presă sau despre care nu se scrie suficient, jurnalista enumeră accesul la servicii, dar și o abordare a sănătății mintale pe anumite categorii vulnerabile, minorități

> **Nu prea scrie nimeni despre sănătatea mintală a romilor sau a refugiaților din Ucraina sau a muncitorilor asiatici... sistemul nu e suficient de bine pregătit să răspundă unor oameni care nu reprezintă majoritatea, să zicem. Și nici nu face o prioritate din asta.**

Există totuși și câteva aspecte pozitive, din perspectiva Alexandrei Nistoroiu, dacă e să comparăm cu ce se întâmpla în urmă cu 20 de ani. La nivel de conținut, observă jurnalista, au mai dispărut chestiunile extrem de peiorative, pline de judecată, dar și titlurile de tipul X-e nebun. De asemenea, simte că există mai puțină stigmatizare, că există tot mai multe încercări de a aborda specialiștii din zona sănătății mintale.

> **Înțelegerea jurnaliștilor a crescut, chiar dacă nu uniform,**

mai trece Alexandra pe lista lucrurilor care s-au schimbat când vine vorba de presă și sănătate mintală.

În legătură cu proiectul pe care-l coordonează, Alexandra Nistoroiu și-a propus să-l ducă și în offline, adică în zona de evenimente, conferințe, dezbateri la care să participe inclusiv autoritățile. Este o formă de a împinge un subiect pe agenda publică care merge dincolo de jurnalism și la care jurnalistul poate contribui.

Snoop.ro nu este singura platformă din presa independentă care se concentrează pe subiecte ce țin de sănătatea mintală.

Scena9 a publicat recent povestea unei jurnaliste diagnosticată cu tulburare de personalitate borderline. De-a lungul timpului, jurnalistele și jurnaliștii de la Scena9 au mai scris despre anxietate, depresie, bulimie, anorexie, despre statutul bolnavului psihic în societatea românească, despre cum să oferi primul ajutor în sănătate mintală.

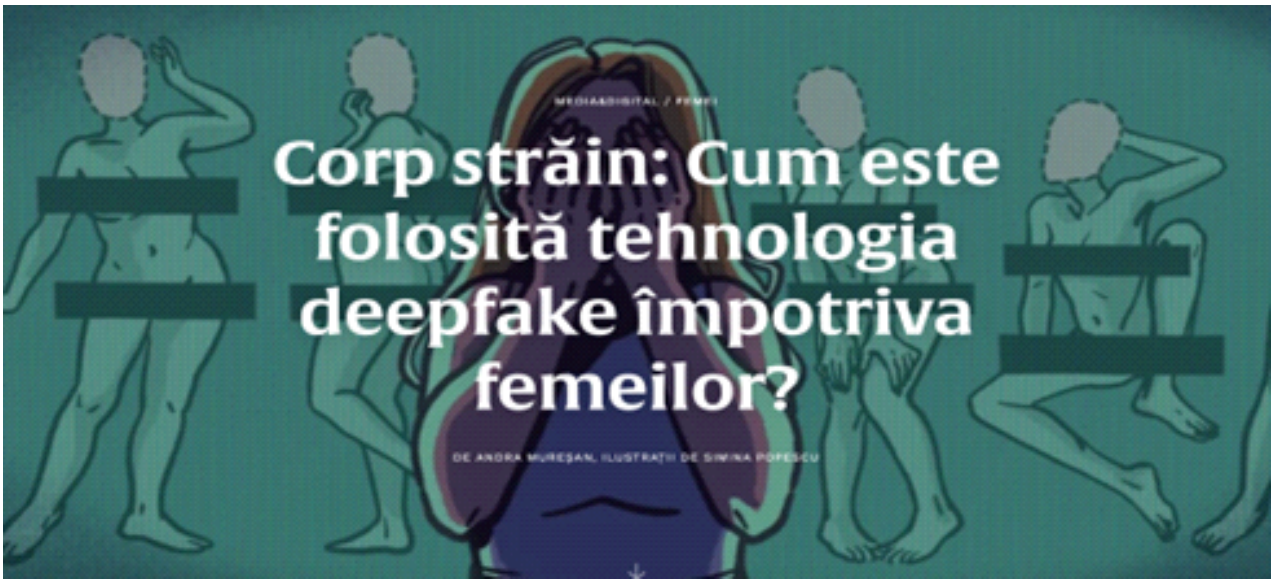
În același timp, jurnalista Andra Mureșan a scris pentru Scena9 mai multe articole despre ce înseamnă violența psihologică. Andra Mureșan este și cea care abordează o serie de teme care-i influențează pe adolescenți, cum ar fi tehnologia deepfake[13] sau ghosting[14]. Sunt teme din actualitatea adolescenților care rareori apar în presa mainstream. În articolele Andrei se aud de fiecare dată vocile adolescenților, ale cadrelor didactice, dar și ale specialiștilor care lucrează cu copiii.

În articolele care implică diferite forme de violență, Andra Mureșan inventariază la final centrele, organizațiile unde femeile, adolescentele pot cere ajutor și suport.

[13] *<Deepfake înseamnă conținut falsificat cu ajutorul inteligenței artificiale, adică înregistrări video sau audio care arată și sună ca și cum ar fi reale, însă, de fapt, nu au existat. Deepfake este o combinație între termenii „deep learning", o caracteristică a inteligenței artificiale, și „fake" (fals), iar tehnologia are la bază un concept numit Generative Adversarial Network (rețea generativă adversarială) ce poate fi folosit pentru a reproduce imagini video și sunet superficial-autentice pentru ochiul uman>. Este explicația oferită de analistul în securitate Filip Truță pentru Europa Liberă.*

[14] *Școala9 a publicat în 2024 un articol despre felul în care funcționează ghostingul în rândul tinerilor. În cadrul acestui articol psiholoaga și psihoterapeuta Georgiana Ceoromila a descris ghostingul drept acțiunea în care o persoană încetează brusc și fără nicio explicație să mai comunice cu o altă persoană cu care avea o relație (de obicei romantică sau de prietenie, dar și o relație profesională)*

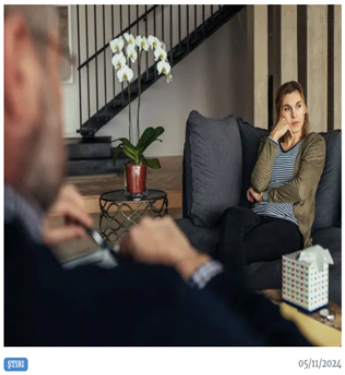

Tot Scena9 are o rubrică specială dedicată adicțiilor.

Aceeași atenție o acordă sănătății minate și platforma PressOne. Printre temele acoperite de-a lungul timpului: burnout, statutul psihologului, fenomenul falșilor terapeuți, adicții, autism.

Patricia Cîrtog și Daria Gîzdavu de la PressOne vor publica anul acesta un material despre adolescenți și sănătate mintală: Impactul dismorfiei corporale asupra sănătății mintale a tinerilor și adolescenților.

Cele două jurnaliste au câștigat una din cele patru burse pe care Centrul pentru Jurnalism Independent și UNICEF în România le-au oferit în cadrul proiectului „Educație media pentru sănătatea mintală – subiecte pe agenda publică".

În același proiect, CJI și UNICEF în România au organizat două sesiuni de training pentru jurnaliști pe felul în care scriem despre sănătate mintală, dar și cum putem aborda sănătatea mintală din perspectiva jurnalismului de soluții. Trainingurile și discuțiile cu jurnaliștii au scos în evidență faptul că există un interes personal pe tema sănătății mintale mai ales din partea tinerei generații de jurnaliști. E o schimbare de paradigmă, una care duce deja la un număr mai mare de subiecte din zona sănătății mintale abordate de către tinerii jurnaliști, cum este și Ancuța Popa de la Ziarul de Iași.

Schimbarea de paradigmă

Ancuța Popa lucrează la Ziarul de Iași de un an și jumătate, unde scrie, în principal, pe sănătate. Până la momentul angajării a mai trecut prin câteva redacții de presă scrisă și radio. În niciuna nu s-a simțit luată în considerare deși, spune ea, muncea excesiv de mult pe bani puțini care o ajutau efectiv doar să supraviețuiască. Nu a găsit în aceste redacții nici deschiderea față de subiecte mai sensibile. Așa că a plecat. Jurnalista spune că a primit suport și încurajări să scrie inclusiv pe sănătate mintală la Ziarul de Iași.

În anul în care a venit la Ziarul de Iași a scris despre cursurile de psihogenealogie, un tip de „cursuri de autenticitate", care ar ajuta la identificarea traumelor transmise genetic. Era curioasă și pasionată de subiect, dar mai mult decât orice voia să înțeleagă. A stat printre pacienți, s-a dat drept pacient, a vorbit cu specialiști din domeniu, inclusiv de la Institutul de Psihiatrie Socola din Iași:

> Chiar și astăzi eu cred că măcar o dată pe săptămână trebuie să discut cu un psiholog, pentru că peste tot pe unde mă duc e ca atunci când zic medicii că lucrează într-o echipă multidisciplinară. Așa și eu, când mă duc undeva și scriu despre o problemă medicală, oricare ar fi aia, realizez că întotdeauna implică și sănătatea mintală. Și atunci e normal să nu ignor.

La momentul interviului, Ancuța Popa tocmai terminase de lucrat la un subiect care nu era neapărat ușor, despre niște bărbați care muriseră prin spânzurare. A scris din aceeași convingere că nu trebuie să ignori un subiect din cauza unor motive personale. În plus, i-a oferit prilejul să mai dea niște telefoane la Institutul Socola și astfel să poată scrie un material întreg despre luna sănătății mintale a bărbaților.

Ancuța Popa scrie despre sănătate mintală și pentru că în cercul ei de prieteni, în generația ei, există această dorință de a normaliza mersul la psihiatru, la psiholog.

Vorbim de o generație care este mult mai conștientă de drepturile ei, de nevoia de a avea un echilibru între viața personală și cea profesională, indiferent de cât de mult îi place ceea ce face.

La un moment dat, Ancuța a crezut că suferă de burnout. Avea atacuri de panică și anxietate, dureri foarte mari în piept. Așa a ajuns să publice articolul despre sindromul inimii frânte - «Pacienți ieșeni tratați la Terapie Intensivă pentru că suferă de inimă frântă. Psiholog: „nu este o metaforă, o emoție puternică chiar poate face asta"».

> „La mine nu era despre dragoste, era despre job foarte mult. Aveam dureri permanente, adică eram afectată fizic de ceea ce scriam", explică jurnalista.

> **Psihic, realizezi la un moment dat că nu ești bine, chiar nu ești bine când scrii toată ziua. În fiecare zi scriu despre moarte, în fiecare zi scriu despre ceva tragic și trebuie să am grijă de mine. Uneori am impresia că trebuie să aleg între mine și jobul ăsta. Asta e problema cu care mă confrunt cel mai mult în ultima perioadă. Și asta încerc să discut și la terapie.**

Jurnalismul nu e doar un joc pentru Ancuța Popa, îi place foarte mult ceea ce face, îi pasă foarte mult, vrea să schimbe lucruri. A înțeles însă că are nevoie de momente care să nu fie deloc despre subiecte, deadline-uri și eforturile ei merg în această direcție.

E o discuție care e încă dificil de purtat cu jurnaliștii care fac meseria de peste 15-20 de ani. E o discuție care ar fi fost imposibil de purtat acum 15 ani cu un jurnalist de 20 și ceva de ani, proaspăt intrat în meserie cum e Ancuța Popa.

Ea este însă necesară pentru că influențează în mod direct relatările despre sănătate mintală. Un jurnalist care nu crede că sănătatea lui mintală e relevantă nu va vedea relevanța ei nici în cazul altor persoane care i-ar putea fi subiect de articol.

Sau nu va vedea relevanța ei în abordarea unor teme precum sărăcia ori fenomenul mamelor minore. Preocuparea pentru sănătate mintală e esențială atunci când acoperi ca jurnalist subiecte precum violența, traficul de persoane, pentru că intri în contact cu persoane vulnerabile, în cazul în care aleg să vorbească, și trebuie să o faci fără ca ele să resimtă din nou trauma.

Nu este însă suficient ca jurnaliștii să fie conștienți de importanța propriei sănătăți mintale. E absolut necesar și ca cei care conduc redacțiile să înțeleagă acest lucru și să acționeze în consecință.

Într-una din redacțiile în care a lucrat înainte să vină la Ziarul de Iași, Ancuța Popa a avut o perioadă mai solicitantă din punct de vedere personal. Era Crăciunul, muncea și în același timp trebuia să gestioneze și un deces în familie. S-a dus la șeful ei să-i explice situația. Nu i-a cerut zile libere, i-a spus doar că nu e bine emoțional, că va face tot ce ține de ea să-și facă treaba, dar că va avea niște limitări. A primit, în loc de înțelegere, sfaturi despre cum ar trebui să dea uitării și să meargă înainte:

> **Eu nu-i ceream niciun sfat, eu voiam doar să fiu înțeleasă că poate o să mă mai pierd, poate o să...pentru că mi se tot reproșa asta.**

Din fericire, există redacții care înțeleg să ofere suport, sprijin, iar practicile lor pot servi drept model. Una dintre aceste redacții este Átlátszó Erdély, o platformă media de investigații cu accent pe comunitatea maghiară.

Zoltán Sipos este cel care conduce redacția Átlátszó Erdély și care, din această poziție, a pus pe picioare un program în câțiva pași astfel încât jurnaliștii să nu ajungă să sufere de burnout.

Precizează de la bun început că motivele au fost pur pragmatice. Redacția sa are șase jurnaliste și jurnaliști. Dacă unul singur ar pleca, pentru ei ar fi un dezastru. E dificil și durează să formezi un jurnalist de investigație. E un proces care poate dura 3, 5 ani sau chiar mai mult. În plus, ar trebui să fie și vorbitor de limba maghiară. Zoltán Sipos a ajuns la concluzia că este mult mai costisitor decât să investești în sănătatea mintală a angajaților pe care deja îi ai.

Ce a făcut mai exact?

În primul rând, oricine din redacție poate apela la un psiholog de fiecare dată când are nevoie - înainte sau după ce termină un subiect dificil, când se simte prea încărcat de un subiect la care lucrează. Costurile sunt acoperite de redacție, nu de jurnaliști.

După perioade aglomerate și/sau solicitante jurnaliștii au fie zile libere, fie zile în care au de îndeplinit sarcini mai ușoare, fără prea mult consum psihic și/sau emoțional.

Datorită unui grant, jurnaliștii au posibilitatea să meargă la sală, la înot sau chiar echitație.

Dincolo de toate acestea, Zoltán Sipos crede că e important ca managerul să fie un exemplu personal.

> Eu setez standarde, dar nu doar prin vorbe, ci și prin fapte. Eu sunt cel care zice: Uite, eu am lucrat tot weekend-ul, sunt super obosit, astăzi e marți, nu am nimic important de făcut, plec în pădure cu bicicleta. Ne vedem mâine!, explică Sipos. În acest context consideră că este absolut normal ca un coleg să vină pur și simplu să spună: Ne vedem mâine, azi nu sunt ok!

Cum vede o redacție locală sănătatea mintală

Una dintre publicațiile locale monitorizate în cadrul acestei cercetări a fost și Bihoreanul.

La Bihoreanul domeniul Sănătate este coordonat chiar de redactorul-șef adjunct Adrian Criș. Bihoreanul este singura publicație care, în perioada monitorizată, nu a avut materiale de tipul - cum dormim, ce mâncăm, ce bem. În cazul lor, materialele sunt despre noutăți legislative, modificări, orice chestiune care influențează relația cetățeanului cu sistemul de sănătate. De asemenea, au și materiale care pleacă de la sesizările cetățenilor care le scriu în mod constant, dar și investigații de presă pe tema sănătății.

La momentul interviului Criș lucra la un subiect despre o femeie căreia secția de psihiatrie de la Spitalul Județean Oradea îi era practic casă de peste 30 de ani. A avut acces să discute cu femeia, cu medicii, cu asistentele. Povestea femeii este de fapt povestea serviciilor de sănătate mintală care nu există în afara spitalului.

Criș nu simte că la nivelul comunității ar fi crescut interesul pentru sănătate mintală pentru că oamenii au avut/au griji pe care le consideră mai importante - pandemie, război, alegeri, inflație. Dar recunoaște că atunci când ei scriu despre sănătate mintală sau abordează subiecte care duc în direcția sănătății mintale, oamenii sunt interesați.

Redactorul-șef confirmă practic că jurnaliștii pot seta agenda. Și pentru a face asta trebuie doar să scrie. Pare simplu, dar nu este, mai ales atunci când nu ai acces la specialiști, de exemplu.

Relația jurnalist - specialist

Alina Neagu, jurnalistă la HotNews, scrie pe sănătate de opt ani de zile. Simte că se vorbește mai mult despre sănătate mintală din pandemie când oamenii erau speriați că vor muri sau că le vor muri cei dragi lor. Peste această teamă a venit izolarea, iar în cazul medicilor s-a pus problema burnout-ului. Teama, frica de moarte e ceva ce i-a afectat inclusiv pe jurnaliști.

Pornind de la faptul că adolescenții au fost extrem de afectați de pandemie, Alina avea în minte un material destul de amplu pe care l-a tot amânat pentru că nu găsea un medic psihiatru dispus să vorbească. Un părinte îi povestise că tot mai mulți tineri încep să ia Xanax de la vârsta de 15 ani.

Găsise într-un final un medic psihiatru dispus să-i răspundă la întrebări pe acest subiect, însă după ce i-a trimis întrebările nu i-a mai dat niciun semn. Ce încearcă să sublinieze Alina este că sunt subiecte unde fără acces și expertiză este foarte greu să reușești să faci ceva, mai ales pe subiecte sensibile, controversate.

Anul acesta a scris despre cum copiii și adolescenții nu au un spital al lor de psihiatrie. A reușit să facă articolul așa cum și-a dorit și pentru că a avut toată deschiderea din partea dr. Florina Rad, șefa Secției de Psihiatrie Pediatrică de la Spitalul Obregia.

Un alt subiect aproape imposibil de realizat fără acces la specialiști este cel al copiilor instituționalizați.
La începutul anului, Digi24 expunea realitățile copiilor instituționalizați din județul Mureș. Un fel de *azilele groazei*, dar pentru beneficiari minori[15].

Potrivit UNICEF, în România în 2022 erau 31.993 de copii instituționalizați. 26% dintre aceștia aveau un diagnostic psihiatric[16].

În cazul centrelor din Mureș, este vorba de copii cu probleme neurologice, cu diferite tulburări mentale. Acești copii nu beneficiau de nicio formă de terapie sau servicii de recuperare, iar condițiile în care erau ținuți erau inumane[17]. Subiectul a fost expus de jurnalista pe sănătate Carla Tănasie, iar relatările ei au dus la închiderea acestor centre.

Carla este singura jurnalistă care acoperă constat subiectul persoanelor instituționalizate. O face de mai bine de șapte ani. Crede că disponibilitatea jurnalistului de a expune abuzurile din aceste locuri nu e suficientă. Ai nevoie de acces și de oameni care înțeleg cum funcționează lucrurile, care îți pot explica și care îți pot răspunde oricând la telefon. Carla a găsit toate aceste lucruri în Georgiana Pascu, manager de program la Centrul de Resurse Juridice, care luptă de 20 de ani pentru drepturile persoanelor instituționalizate.

Copii cu dizabilități încuiați cu zăvorul și tratați cu medicamente expirate, descoperiți la mai multe centre din Târgu Mureș

Data actualizării: 11.01.2025 13:39
Data publicării: 11.01.2025 08:57

La Mureș, Carla a găsit copii care aveau nevoie să facă kinetoterapie, dar nu făceau. Jurnalista povestește că atunci când a venit cineva de la București și le-a făcut o evaluare copiilor, le-a explicat că, dacă nu fac kinetoterapie, asta le va pune viața în pericol. Pentru că trupurile lor se deformează din cauza bolilor pe care le au și pot ajunge în situația în care cutia toracică să le apese pe organe și să moară.

Sunt lucruri pe care nu orice jurnalistă sau jurnalist le poate documenta. Carla e mereu întrebată cum reușește să o facă. Jurnalista e convinsă că lucrurile se pot schimba doar dacă vorbim despre ele. În plus, e conștientă de faptul că doar presa și ONG-urile pot arăta cu adevărat ce este în aceste centre.

VIDEO Ororile din „căminele groazei". Mărturiile unui medic despre copiii din Mureș: Au stat numai în pat, pe spate. Erau ca într-o cușcă

Data actualizării: 13.01.2025 17:57
Data publicării: 13.01.2025 17:48

În ciuda mecanismelor de reziliență pe care le-a dezvoltat, a fost totuși un moment în care s-a simțit depășită de situație:

> Da, din pandemie n-am ieșit foarte bine din punct de vedere emoțional și nici ca sănătate. Consider că presa trebuie să normalizeze discuția asta despre a merge la psiholog, despre a avea grijă de sănătatea ta mintală, pentru că e ca și cum, nu știu, te-ai spălat pe mâini sau mergi la medic pentru că te simți rău.

[15] *Azilele groazei se referă la seria de investigații publicată de jurnaliștii Ovidiu Vanghele (Centrul de Investigații Media) și Bianca Albu (Buletin de București) despre trei centre din Voluntari, județul Ilfov unde persoanele cu dizabilități erau ținute în condiții extrem de murdare, înfometate, ținute împotriva voinței lor și bătute.*

[16] *Mihai Copăceanu, Irina Costache, Sănătatea mintală a copiilor și a adolescenților din România, UNICEF România, 2022, 2022, pg. 3*

[17] *Alina Popescu, Copii cu dizabilități încuiați cu zăvorul și tratați cu medicamente expirate, descoperiți la mai multe centre din Târgu Mureș, Digi24, 11 ianuarie 2025, tinyurl.com/ysk9xxez*

> Așa trebuie să ai grijă și de mintea ta, și noi nu facem asta, din cauza stigmei, oamenii se uită ciudat la tine și te fac în toate felurile. Și exemplele astea vin din păcate de la toți cei care ne conduc.

Tot pandemia a determinat-o pe Carla să propună în redacție un program prin care orice coleg al ei să aibă acces la un psiholog atunci când are nevoie. Iar redacția a fost deschisă la sugestia ei.

Despre drepturile persoanelor instituționalizate jurnaliștii au mai scris, sporadic, și acum 10 ani. Cu toate acestea, Georgiana Pascu de la Centrul de Resurse Juridice consideră că cea care a pus cu adevărat tema pe agenda publică este Carla Tănasie. Carla a fost jurnalista care a trecut dincolo de subiectele tip scandal care vizau persoanele instituționalizate. S-a uitat la bani, la condiții, la cine sunt cei instituționalizați.

> „Venea noaptea și stătea în fața câte unui centru de plasament sau în fața spitalului fără să se miște de acolo, fugărindu-i apoi pe cei responsabili. Asta înseamnă ceva pentru societatea civilă și pentru oamenii din centre. Ea a deschis subiectul din perspectiva asta. Carla a profesionalizat subiectul", explică Pascu.

Au mai contat apoi două alte lucruri, continuă managerul de program CRJ. Primul are legătură tot cu jurnaliștii și felul în care au reușit să lege centrele de bani și de politicieni: „Eu cred că oamenii sunt mult mai atenți când e vorba de corupție și li se pare că e o chestie mai elitistă."

Seria *Azilele groazei*, publicată de jurnaliștii Ovidiu Vanghele și Bianca Albu, a luat avânt în special pentru că subiectul o implica pe ministra Familiei de la acea vreme Gabriela Firea. În plus, seria a dus la demisia nu doar a Gabrielei Firea, dar și a ministrului Muncii Marius Budăi.

După victimizări și amenințări, Gabriela Firea și-a dat demisia din guvern. Azilele groazei, un "război total față de mine"

STIRI ACTUALE 15-07-2023 | 08:33

<iframe style="position: absolute; top: 0; left: 0; width: 100%; height: 100%;"

După ce, zile în șir a negat, s-a victimizat, ba chiar a amenințat că va da în judecată jurnaliștii, Gabriela Firea și-a dat vineri demisia din funcția de ministru al Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse.

Al doilea lucru care a făcut ca subiectul să conteze mai mult pentru societate e reprezentat de descinderile din aceste centre, de faptul că oamenii au văzut cum procurori și mascați au spart ușa și au intrat, au făcut controale.

Pascu spune că nu simte că ar fi fost ocolită de presă, doar că a trebuit să răspundă la multe întrebări care inițial păreau că sunt încărcate de prejudecăți legate de beneficiari. Înțelege de unde vine această lipsă de cunoaștere. Până la urmă, despre persoanele cu dizabilități închise în centre nu se vorbește în facultățile de psihologie, asistență socială, drept sau jurnalism.

Acești oameni nu există în niciunul din domeniile în care este vorba de serviciile pe care le primesc, de apărarea drepturilor lor. Această lipsă de cunoaștere se vede în special, explică Georgiana Pascu, în cazul persoanelor cu dizabilități mintale implicate în episoade violente. Abordarea, spune Pascu, este de tipul: *un nebun care i-a luat gâtul sau un nebun care a dat foc la casă.*

Georgiana consideră că a beneficiat de mult ajutor din partea jurnaliștilor, mai ales din partea celor cu care a avut o altfel de comunicare, care au putut să-i spună direct ce nu face bine atunci când vorbește la TV sau la radio, unde timpul este limitat. A învățat, în loc să vorbească fără întrerupere și poate un pic haotic, să se țină mereu de trei idei clare atunci când e invitată într-o emisiune sau i se ia un interviu.

Nevoia de empatie

Faptul că jurnalistele intervievate au menționat în repetate rânduri importanța specialiștilor din zona sănătății mintale nu este o întâmplare. Au făcut-o dintr-o necesitate. Specialiștii oferă context, explicații care merg dincolo de cazul particular pe care un jurnalist îl documentează și, în mod evident, cunosc domeniul mult mai bine decât jurnaliștii.

Vlad Stroescu este specialistul care nu s-a ferit să vorbească cu presa atunci când a fost contactat pe diverse teme de-a lungul timpului. Medic psihiatru din 2004, Stroescu scrie și vorbește despre sănătate mintală dincolo de revistele de specialitate. Și în acest caz este cel care explică de unde vin prejudecățile atât de puternice din zona sănătății mintale.

Ceea ce astăzi e definit drept tulburarea psihică, explică Stroescu, era, în trecut, o situație în care un om devenea indezirabil pentru societate și era definitiv îndepărtat:

> Nu se făcea o diferență de categorie între suferința psihică și crime, violențe, vicii, diferențe de clasă, păcate (dintr-un punct de vedere religios), sacrilegii etc.
> Deși sunt peste două sute de ani de când avem psihiatrie, psihologie experimentală, psihopatologie, ulterior neuroștiințe, multe școli de psihoterapie, prejudecățile de azi nu sunt decât urmașii rezistenți ale tuturor acelor moduri prin care societatea raționaliza excluderea unui om din sânul ei.

Cum arată un top al celor mai puternice prejudecăți când vine vorba de sănătate mintală, din perspectiva medicului psihiatru?

Cea mai frecventă este prejudecata că boala psihică implică pericol și violență, asociere care a reieșit din monitorizare, dar care a fost observată și de jurnaliștii care scriu pe sănătate mintală.

> Procentul de bolnavi psihici care fac așa ceva este extrem de mic, probabil mult mai mic decât procentul de oameni violenți care nu suferă de psihoze, explică medicul Stroescu.

Există un pericol atunci când oameni ajung să creadă că boala psihică înseamnă automat violență:

> Angoasa pericolului se răsfrânge nu doar asupra pacienților noștri, ci asupra a tot ce înseamnă psihiatrie în imaginarul colectiv: spitalul e văzut ca un soi de închisoare, poate chiar mai rea decât penitenciarul; tratamentele medicamentoase sunt niște droguri periculoase sau cămăși de forță chimice; psihiatrul e un temnicer; la psiholog e o mare rușine să ajungi.

Tot la capitolul prejudecăți frecvent întâlnite intră și ceea ce medicul Stroescu numește *permanența bolii psihice*. Ce înseamnă mai exact acest lucru? Omului cu o suferință psihică îi este pusă o etichetă permanentă. Genul acesta de prejudecată, explică Vlad Stroescu, duce la un izvor permanent de discriminare: eticheta, odată pusă, e folosită să justifice îngrădirea unor drepturi, de exemplu, dreptul de a lucra.

Un al treilea set de prejudecăți identificat de medicul psihiatru se referă la supoziția că omul cu o suferință psihică este fundamental altul, diferit de noi:

> **Asta duce nu doar la stigmatizarea persoanelor cu tulburări psihice, ci și la un fel de autostigmatizare, la întârzierea accesului la ajutor, la acceptarea unei poveri fără niciun beneficiu. Subiectul sănătății mintale ne interesează de fapt pe toți, nu este nimeni scutit de riscuri și nu cred că a trăit sau va trăi vreun om pe Pământ care nu aibă niciodată, de-a lungul vieții, vreo tulburare a sănătății lui mintale.**

Vlad Stroescu atrage atenția asupra faptului că aceste prejudecăți nu sunt neapărat caracteristice presei, sunt niște idei și valori ale societății pe care presa nu face decât să le reflecte. Și o face inconștient, și aici e probema, crede medicul.

Cum se văd relatările presei despre sănătate mintală din scaunul de specialist?

În ciuda unor prejudecăți care încă persistă, Vlad Stroescu crede că presa a făcut mulți pași, chiar dacă lenți, în ultimii ani. Ce progrese a observat mai exact?

- o mai mare grijă atunci când vine vorba de suicid, inclusiv menționarea măsurilor pe care cineva le poate lua, telefoanele la care poate suna dacă se simte în pericol
- reporteri la congresele medicilor psihiatri
- o mai bună raportare a progreselor științifice

Rămâne însă, dincolo de toate aceste progrese, senzaționalismul. Dar și o orientare către „irațional, superstițios, către paranoidul conspirațiilor, într-un context foarte politic sau politizat". Această înclinație, observă medicul, nu vizează doar o parte a presei, ci și o parte a social media și a publicului.

În legătură cu temele/subiectele care lipsesc din presă când vine vorba de sănătate mintală, medicul psihiatru crede că „deficitele sunt mai curând în nuanțe, complexitate și empatie".

> **Tulburările de personalitate sunt subiect unde e nevoie urgentă de empatie, în schimb avem multe portretizări de psihopatie și sociopatie care au mai curând funcția de țapi ispășitori**

Un subiect care medicului i se pare fascinant și care nu beneficiază de o atenție suficientă este reziliența: „vedeta reportajului e în general criza".
Tot pe lista de subiecte pe care și-ar dori să le vadă în presă este și o concentrare „mai mare pe comunitățile și identitățile create ca reacție, răspuns la etichetarea socială exogenă".

> **Mi-aș dori – și e teribil de dificil – să aflu mai multe direct de la sursă, de la suferința psihică la toate consecințele ei sociale. Avem de învățat de la pacienții noștri cel puțin la fel de mult ca din cercetare și neuroștiințe.**

Medicul punctează un aspect rezultat inclusiv din monitorizare. Lipsa vocilor din zona privată. În 74% din materialele monitorizate lipseau complet vocile din zona privată.

Există tot mai mulți medici, din specialități diferite, care ies din zona revistelor de specialitate și se îndreaptă spre rețele sociale, spre platforme media pe care scriu opinii, spre zona de podcast, blog, în general spre zone mai accesibile publicului. Vlad Stroescu crede că este necesar ca medicii psihiatri să se implice în dezbaterile pe sănătate mintală; admite însă că e foarte dificil, și pragmatic și etic:

> Orice lucru pe care îl spunem e practic un act medical, pentru că e văzut ca un sfat de specialist, dar un act care există în afara unei relații terapeutice clasice, confidențiale. Trebuie să rămânem raționali și să ne limităm la a face afirmații bazate pe dovezi și experiență, dacă e să rămânem un reper într-un ocean de dezinformare, de remedii superstițioase, de vânzători de speranțe deșarte.

Crede însă că lucrurile ar fi mult mai ușoare dacă asociațiile profesionale de încredere și-ar dezvolta și consolida relația cu presa, dar și dacă ar avea propriile outlet-uri de comunicare, adică surse inteligibile și prietenoase de informare și pentru public, nu doar pentru specialiști.

Adolescenții, mai informați și deschiși decât adulții

Întrucât analiza cantitativă s-a concentrat inclusiv pe sănătatea mintală la copii și adolescenți, poziția unui medic psihiatru specializat pe copiii era absolut necesară.

Florina Rad, conferențiar universitar, medic primar psihiatrie pediatrică, șefa Secției de Psihiatrie Pediatrică de la Spitalul Obregia, este o altă specialistă care a deschis ușa presei.

Cum crede medicul Florina Rad că afectează prejudecățile din presă raportarea părinților la sănătatea mintală a copiilor?

Principalul efect al stigmatizării, explică medicul psihiatru, este frica - părinții se tem de tot ce înseamnă psihiatrie. Teama vine la pachet cu rușine, e rușine să ai o boală psihică, să fii internat.

> Avem mulți părinți care refuză ajutorul, care și dacă ajung, să spunem, la camera de gardă, refuză internarea pentru că nu își doresc să fie internați într-un <astfel de spital>. Chiar așa se și exprimă: <un astfel de spital>. Ceea ce cumva pentru noi e dureros, pentru că până la urmă și tulburările psihice sunt tulburări ca oricare altele. Nu sunt cu nimic mai rușinoase decât tulburările somatice.

Practic, stigmatizarea și prejudecățile întârzie foarte mult prezentarea la medic.

Și tot stigmatizarea afectează și partea de tratament. De foarte multe ori, părinții întreabă medicii dacă nu le pot da copiilor ceva bazat pe plante sau să-i lase complet fără tratament. Medicul psihiatru subliniază că prima linie de intervenție e psihoterapia. Uneori însă medicația este necesară. Refuzul părinților înseamnă un efort mai mare din partea medicului de a explica, de a face psihoeducație părintelui și adolescentului. Florina Rad consideră psihoeducația extrem de importantă.

Experiența i-a arătat Florinei Rad că adolescenții sunt totuși mai deschiși decât părinții când vine vorba de sănătate mintală. Sunt mai obișnuiți să vorbească despre nevoile lor emoționale. De asemenea, participarea prin intermediul UNICEF în România la acțiuni pentru elevi i-au arătat șefei Secției de Psihiatrie Pediatrică de la Spitalul Obregia că adolescenții cunosc foarte multe lucruri despre sănătate mintală:

> În primul rând, înțelegeau conceptul de sănătate mintală, care nu se referă doar la a avea o boală psihică sau nu. Erau dispuși să împărtășească cunoștințele lor colegilor.

Medicul psihiatru ține să puncteze că nu putem generaliza însă, având în vedere numărul copiilor și adolescenților aflați în situații de vulnerabilitate, fără acces la informare.

Motivul pentru care adolescenții se informează are la bază nevoia lor de a-și explica anumite stări, trăiri pe care le au. „Și da, uneori se autodiagnostichează, dar nu neapărat punându-și etichete, ci mai degrabă căutând terminologie pentru simptomatologia lor, pentru ceea ce ei simt", explică medicul.

Căutările adolescenților pot fi determinate și de faptul că în presă informațiile despre sănătate mintală vizează evenimente unice - un accident, o tentativă de suicid. Iar abordarea este de multe ori una senzațională.

Într-o astfel de abordare un adolescent nu va găsi informații despre ce înseamnă sănătatea mintală, despre ce să faci atunci când simți niște lucruri, care sunt resursele de care te poți folosi, de la cine poți cere suport.

Dincolo de psihoeducație, șefa Secției de Psihiatrie Pediatrică de la Spitalul Obregia consideră că este extrem de important ca medicul să iasă din zona de cabinet.

Un medic psihiatru care lucrează cu copii și adolescenți trebuie să fie mereu la curent cu ce se întâmplă, să știe despre jocuri, să știe care sunt preocupările adolescenților, cum vorbesc între ei. Iar petrecutul timpului în afara cabinetului nu ar trebui să vizeze doar adolescenții pentru a avea o înțelegere mai bună, ci și părinții și cadrele didactice.

Doar că ieșitul din cabinet ar fi realizabil dacă ar exista un număr suficient de psihiatri pentru copii și adolescenți. Florina Rad explică că medicii și psihologii din centrele de sănătate mintală au în fișa postului obligația de a merge în comunitate. Dar este o obligație strict birocratică atâta vreme cât numărul acestor clinici este mai mic decât numărul județelor din România.

Ceea ce descrie medicul Rad este o realitate a sănătății mintale în cazul copiilor și adolescenților care nu se regăsește mai deloc în presă. Este o realitate care evidențiază lipsa serviciilor, dar și felul în care specialistul se rupe de comunitate.

Revenind la relația medic - jurnalist, Rad spune că solicitările la spital pentru a discuta cu un medic sunt multe atunci când are loc un eveniment, apoi ele se opresc. Nu e un demers constant, ci în relație directă cu niște episoade care atrag atenția opiniei publice. După care, comunicarea se oprește până la un nou eveniment.

În plus, mai spune Rad, medicii sunt destul de reticenți în comunicarea cu presa. Se tem că declarațiile le vor fi scoase din context, că vor fi citați cu ceva ce nu are legătură cu subiectul, că jurnalistul nu va transmite mesajul medicului. Drept urmare, unii medici chiar refuză să discute cu presa.

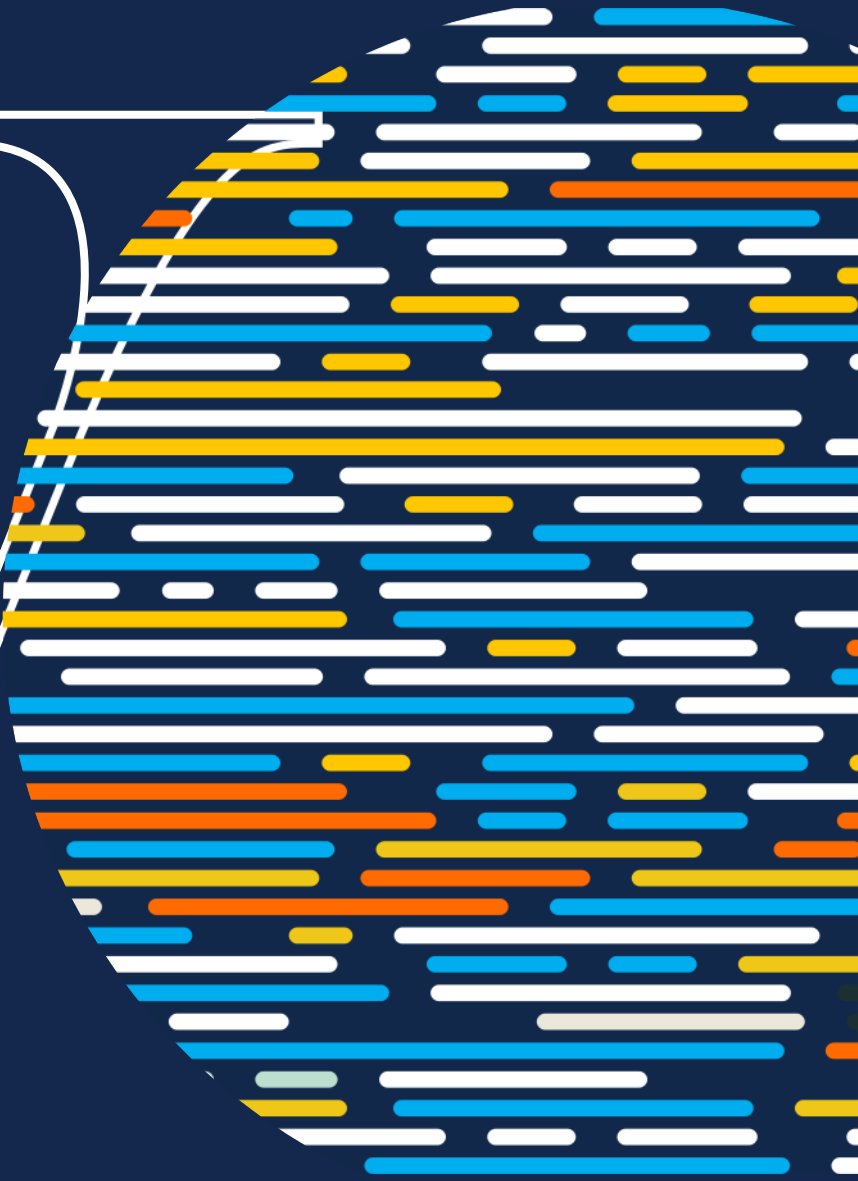
Cât poate ajuta presa în ceea ce medicul denumea psihoeducație?

În acest sens, Florina Rad și-a amintit de un articol despre un adolescent cu Asperger. În acel articol vorbeau adolescentul, mama acestuia, dar era redată și perspectiva medicului. La scurt timp după publicare s-a confruntat cu un flux mare de pacienți pentru că părinții au citit și s-au regăsit în anumite experiențe descrise în materialul jurnalistic. Da, medicul psihiatru crede că genul acesta de articole pot contribui la psihoeducația adulților și adolescenților.

Monitorizarea arată însă că în articolele despre sănătate mintală sau care fac trimitere la sănătate mintală, medicul psihiatru, psihoterapeutul sau chiar psihologul nu sunt primii solicitați să ofere expertiză. În ceea ce privește vocea persoanei vizate sau a familiei, ea se regăsește în puține materiale. Iar vocile din zona publică, cum ar fi directorul unei școli sau cadrele didactice aproape că lipsesc complet.

CONCLUZII

V

Există, așa cum sublinia și medicul psihiatru Florina Rad, un interes mai mare pentru sănătate mintală din partea adolescenților. Iar subiectele, din presa independentă, despre provocările și presiunea cu care ei se confruntă evidențiază și interesul lor de a vorbi despre toate aceste lucruri.

E important însă ca astfel de subiecte să fie abordate și în presa mainstream. E nevoie ca vocea adolescenților să fie auzită, e nevoie ca ei să ia parte la o discuție care-i privește în mod direct. Și aici nu este vorba doar de obligația profesională a jurnalistului de a produce un material echilibrat. E și despre credibilitatea pe care presa ajunge să o aibă în fața adolescenților.

Un alt pericol, atunci când ignori vocea adolescenților, este acela de a-i transforma în niște curiozități sau de a-i blama. Ceea ce duce ulterior la o formă de alienare.

Așa cum rezultă din analiza calitativă, există o generație nouă de jurnaliste și jurnaliști preocupată de propria sănătate mintală iar consecințele acestei preocupări sunt multiple. În primul rând, presupune un interes pentru subiecte actuale, adică inclusiv pentru subiecte mult mai apropiate de interesele adolescenților. În al doilea rând, implică o abordare echilibrată pe tema sănătății mintale. Și, nu în ultimul rând, o presiune pe redacții să fie atente la sănătatea mintală a angajaților. Iar această atenție se traduce în practici, politici, programe care să vizeze sănătatea mintală.

Dincolo de aceste aspecte, monitorizarea arată că, momentan, presa mainstream scrie despre sănătate mintală atunci când are loc un eveniment, de cele mai multe ori, tragic. Acest lucru creează în mod direct o asociere între tragic (crimă, accident, violență) și sănătate mintală, ducând ideea de sănătate mintală într-o zonă cu care nu vrei să te identifici.

Astfel de relatări sunt și cele care expun cel mai bine prejudecățile: un om cu o tulburare/suferință psihică este automat un om violent/periculos, un om care face lucruri ieșite din comun clar suferă de o boală psihică.

Astfel de prejudecăți sunt atât de înrădăcinate încât apar situații în care autorii articolelor pun diagnostice sau insinuează că persoana suferă de boală psihică fără nicio dovadă în acest sens. Mai mult, deși autorii fac speculații cu privire la sănătatea mintală a persoanei despre care scriu, nu cer niciodată poziția unui medic psihiatru.

Rezultatele monitorizării arată că presei nu i-a intrat în reflex să contacteze specialistul pe sănătate mintală. În doar 8 articole este solicitat să ofere expertiză medicul psihiatru, în vreme ce în 30 expertiza vine doar de la poliție, poliție care acoperă cu informații mai mult decât zona ei de specialitate. Poliția menționează, în funcție de subiect, dacă persoana a fost internată la psihiatrie sau dacă ia în calcul posibilitatea unui suicid. Tot poliția este cea care le vorbește elevilor despre dependență și bullying.

Prevenția în acest moment e tratată superficial, senzațional și redusă la cum consumul de diverse alimente poate reduce anxietatea.

Prevenția tratată echilibrat din punct de vedere jurnalistic poate ajuta inclusiv la o formă de educare pe tema sănătății mintale. Dar așa ceva presupune ca materialele respective să ofere informații științifice, menționate corespunzător, să ofere expertiză, să cuprindă vocile celor implicați sau în relație cu cei implicați, să pună în discuție tipurile de servicii existente și cum pot fi ele accesate. Și, mai ales, să iasă din zona subiectelor legate strict de stilul de viață.

Prevenția poate ajuta la explicarea unor fenomene cu șanse să prevină astfel evenimente nefericite. Prevenția poate oferi informație care să reducă din percepția că sănătatea mintală e o sperietoare.

Pentru că, atunci când jurnalistul scrie un material de presă cu scopul de a preveni, o face fără presiunea unui eveniment tragic care tocmai s-a petrecut.

În acest moment, presa mainstream nu acordă cu adevărat atenție conținutului care să vizeze prevenția când vorbim de sănătate mintală. Această grijă se regăsește mai degrabă în presa independentă unde se refugiază inclusiv tânăra generație de jurnaliști și jurnaliste. Există însă câteva excepții și în presa mainstream, redacții care și-au deschis tot mai mult porțile pentru tinerii profesioniști. Și nu doar că și le-au deschis, dar îi și ascultă.

Este nevoie de o deschidere mai mare din partea specialiștilor de a comunica cu presa. Vorbim de un domeniu despre care e greu să relatezi echilibrat fără expertiză. Specialiștii nu trebuie să spună ceva doar atunci când presa le cere o poziție. Ei pot reacționa la prejudecățile care apar în presă sau la informațiile false care se rostogolesc în presă.

Este adevărat că nu e o poziție cu care medicul psihiatru să fie confortabil, dar știința trebuie să fie mult mai accesibilă publicului iar combaterea informațiilor false sau a prejudecăților poate fi o alternativă de a-i trece pe specialiști dintr-o zonă foarte formală într-o zonă ceva mai prietenoasă publicului, una cu care el poate relaționa mai bine.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI REDACȚII

Jurnaliștii nu sunt lipsiți de prejudecăți. Au însă la îndemână mijloacele necesare pentru a-și proteja munca de ele.

Abordările din zona sănătății mintale nu sunt influențate doar de prejudecăți, ci și de lipsa de cunoaștere și înțelegere. Apelați la specialiști, fie că sunt psihiatri, psihoterapeuți, psihologi, consilieri școlari, activiști care luptă pentru drepturile persoanelor instituționalizate.

Încercați să priviți subiecte sensibile care sunt explicate prin intermediul prejudecăților și din perspectiva sănătății mintale. De exemplu, cum afectează sărăcia extremă sănătatea mintală și ce efecte are pe termen lung. Poate în felul acesta vom auzi tot mai puțin că elevii romi nu vor la școală pentru că „așa sunt ei". Sau că beneficiarii de venit minim pe incluziune nu muncesc pentru că „așa sunt ei, niște leneși".

Alte domenii/teme importante care ar trebui analizate și din perspectiva sănătății mintale: maternitatea, relația cu munca, dependențele, fenomenul mamelor minore.

Încercați să nu mai folosiți comunicatele instituțiilor lăsându-i astfel pe ei să traseze agenda. Cereți reacție, cereți să vi se răspundă la întrebările voastre.

Când subiectul implică sănătatea mintală nu vă mai bazați pe expertiza poliției. Dacă e o chestiune de sănătate mintală expertiza trebuie să vină de la medicul psihiatru. Altfel, vom continua să rostogolim prejudecata că oamenii care au fost diagnosticați cu o tulburare mintală sunt agresori.

Din aceeași categorie, renunțați la a mai promova ideea că un agresor este un nebun/bolnav psihic/dement.

Nu mai lansați în materiale supoziții legate de starea de sănătate mintală a persoanei despre care scrieți. Jurnaliștii nu sunt medici psihiatri să pună diagnostice.

Dacă scrieți materiale din zona de viață sănătoasă/ lifestyle cu componentă pe sănătate mintală numiți clar studiile și cercetătorii la care faceți referire. În caz contrar, materialul pierde din credibilitate sau veți ajunge să promovați informații pseudoștiințifice.

Pe lângă expertiză, este important să existe și alte voci care să vorbească despre subiectul articolului: voci din sfera privată (familie, prieteni) și voci din sfera publică în funcție de subiect (directorul școlii, colegi de muncă, șeful). E o modalitatea de a ne asigura că materialul este unul echilibrat.

De reținut că persoana de la care pornește materialul poate fi abordată în contextul în care nu se află într-o stare de vulnerabilitate care nu favorizează dialogul sau atunci când discuția și ulterior expunerea nu produc retraumatizare. De asemenea, atunci când vorbim de un minor este obligatoriu acordul părintelui pentru a putea discuta cu el.

Încercați, atunci când scrieți despre adolescenți și sănătate mintală, să abordați subiecte care îi afectează în mod direct. În felul acesta vor simți că sunt și ei parte din discuție. Iar vocea lor este extrem de importantă.

Două exemple:

- **Care e impactul challenge-urilor pe care adolescenții și tinerii le fac de pe internet?**
- **Impactul dismorfiei corporale asupra sănătății mintale a tinerilor și adolescenților.**

Sunt două dintre subiectele care au câștigat bursa „De la relatare la schimbare – tulburările de sănătate mintală dincolo de stigmatizare" oferită de Centrul pentru Jurnalism Independent și Unicef în România în luna iulie.

Redacțiile ar trebui să fie mai deschise la subiectele propuse de tinerii jurnaliști care, așa cum arată cercetarea, au o mai mare preocupare față de sănătatea mintală. Nu e întotdeauna ușor de acceptat schimbarea, dar soluția nu e expedierea propunerilor cu „argumentul" că sunt niște „prostii ale unei generații prea sensibile".

Redacțiile ar trebui să fie mai atente la nevoile jurnaliștilor și să dezvolte politici/programe care să vizeze sănătatea mintală a acestora: de la oferit ședințe de terapie până la adaptarea/flexibilizarea programului. Aceste lucruri i-ar ajuta inclusiv să fie mai bine echipați pentru a-și face meseria în mod echilibrat. Analiza calitativă a arătat că jurnalistele preocupate de propria sănătate mintală au capacitatea de a relata echilibrat, divers, actual pe tema sănătății mintale.

BIBLIOGRAFIE

Breilean, Irina, Cum (nu) este gestionată sănătatea mintală în Romînia. Pericolul din sistemul psihiatric, Europa Liberă, 2022

Comisia Europeană, Starea sănătății în UE: România, Profilul de țară din 2023 în ceea ce privește sănătatea, Bruxelles, 2023

Comisia Europeană, Comunicare a Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind a abordare cuprinzătoare a sănătății mintale, Bruxelles, 2023

Institutul Național de Sănătate Publică, Analiză de situație. Campania pe sănătate publică, 2020

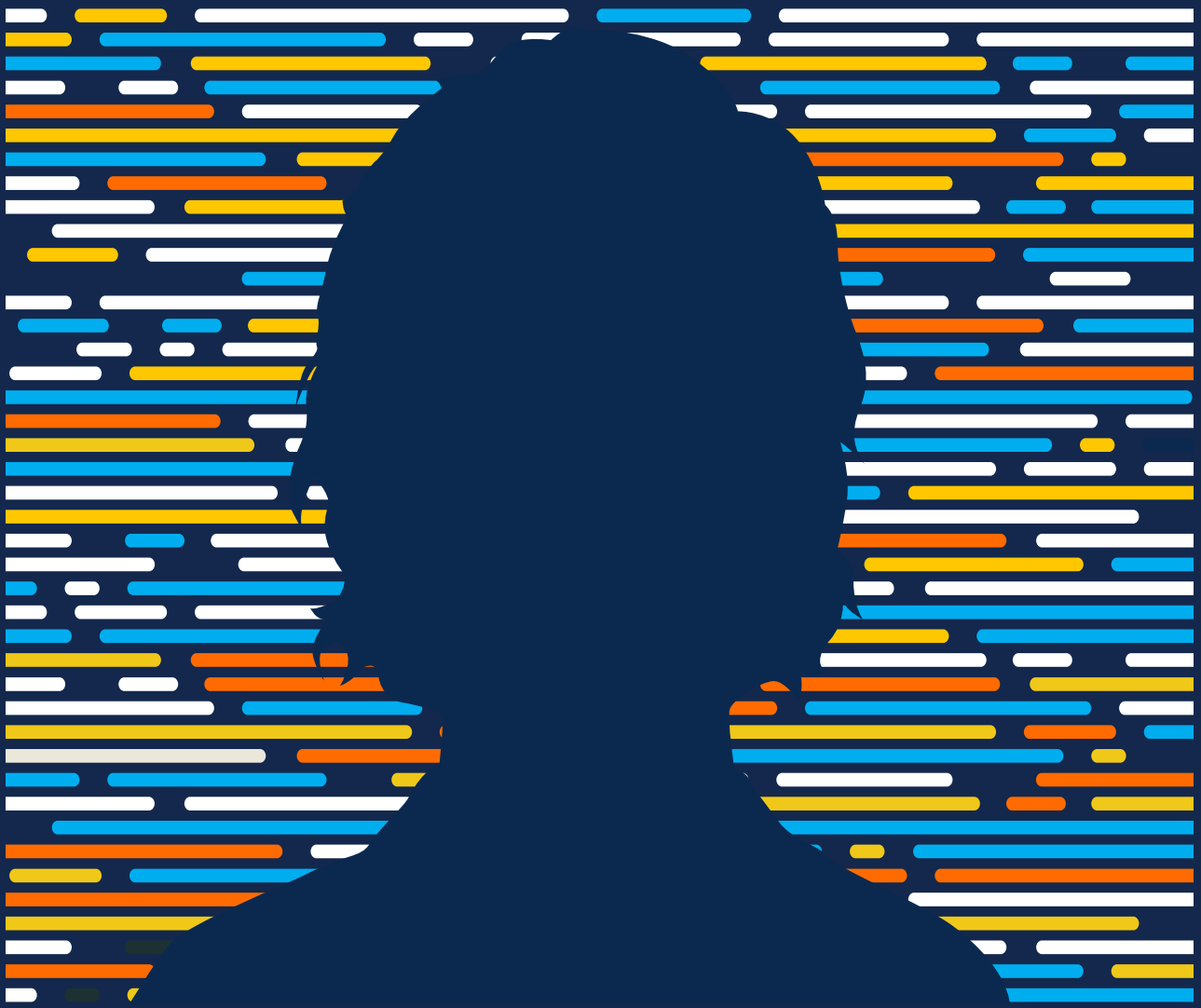
Pagina de Psihologie, Interviu cu Vlad Stroescu: un pic mai multă empatie e mai vindecătoare decât un compendiu de sfaturi practice din experiența proprie, 2021, tinyurl.com/kbstenf6

Copăceanu, Mihai și Costache, Irina Sănătatea mintală a copiilor și a adolescenților din România, UNICEF România, 2022

Perișan, Liviu Adrian, Analiza documentelor de politici publice privind sănătatea psihoemoțională și mentală a copiilor și adolescenților din România, UNICEF în România,

Voinea, Carmen și Kalambayi, Fidelie, coordonator Kalambayi, Fidelie, Sănătate mintală și sprijin psihosocial pentru adolescenții din București, UNICEF în România, 2024

Vereha, Olivia, Sănătate mintală pentru toți, Code for Romania, 2023

CENTRUL PENTRU
JURNALISM
INDEPENDENT

unicef
pentru fiecare copil